

Biblioteca
ASTRA, Sibiu

92

P.C.N.

12

05

SIV 1926

2542

27

EDMUNDI
CAMPIONI

SOC. JESU THEOLOGI,

Odiò Religionis Catholicæ ab Hæ-
reticis in Anglia occisi,

Oblati in causa fidei certaminis

conventus academici
RATIONES DECEM

REDDITÆ ACADEMICIS ANGLIÆ,

Bonus AC *Benignus*

Reverendis, Religiosis, Nobilibus,
Excellentibus, ac Doctissimis DD. AA. LL. &
Philosophiæ Magistris, pro prima SS.
Theologiæ Laurea Candidatis,

17 Dum per *24*

REVERENDUM PATREM
FRANCISCUM GRAFFHEIDEN,
e Societate JESU, SS. Theologiæ
Doctorem, ejusdemque in Alma, ac Celeber-
rima Archi-Episcopali Universitate Tyr-
naviensi Professore Ordinarium,

In Aula ejusdem Universitatis, prima SS. Theo-
logiæ Laurea condecorarentur,

Ab additissimis Condiscipulis dicatæ

Annò M. DCC. XLII. Mense Julio, Die 10.

TYRNAVLÆ, Typis Academicis Soc. Jesu,

7114

1401

REVERENDI, RELIGIOSI,
NOBILES, EXCELLENTESS,

A C

DOCTISSIMI DOMINI,

AA. LL. & Philosophiæ

M A G I S T R I,

Sacro-Sanctæ Theologiæ

BACCALAUREI

F O R M A T I.

*Publici plausus, quos
inter primam VO-
BIS sacram lauream scientia-*

a 2

rum

DEDICATIO.

vum Regina Theologia detulit, nos quoq; ad gratulandum partes sapientiæ, virtutumque honores exciverunt. Munus adferimus mole quidem exiguum; at inclyti Auctoris Nomine illustre, materiæ dignitate eximiû, ac sententiarum gravitate admirandum. Quot in eo sententiæ, tot nova ad profligandam hæresim argumenta: neque ullus in eo apex est, ad quem nefaria Ministellorum heterodoxorum impietas non contremiscat. Dedit nempe Divinus Magister Discipulo suo os, & sapientiam, cui non poterant re-
si-

DEDICATIO.

sistere omnes adversarii Ejus. Neque repertus est quisquam, qui rationes rationibus opponeret, aut palmaria argumenta argumentis confutaret: suo usa est ingenio devicta hæresis, & , ut crudelitati non minùs, quàm libidini cognata est, dolorem, pudorémque detectarum fraudum ulta est squalore carceris, immanitate equulei, morte illata. VOBIS quoque DD. NEO-BACCALAUREI multiplici olim prælio cum grassantibus per Apostolicum Regnum erroribus dimicandum erit: in libello hoc sacrorum omnis generis

DEDICATIO.

neris armorum apparatus, quin, dicere, quod res est, liceat, integram bibliothecam reperietis. Utimini eô æterno VESTRO, ac animarum VESTRÆ olim curæ credendarum bono, ac valete.

HONORIS VESTRI

Studiosissimi

THEOLOGI TYRNAVIENSES.

N O M I N A

P R O M O T O R U M

Ordine Alphabetico.

- R. Nob. Excell. ac Doctiff. D. ADA-
MUS BORCSÁNYI, Ung. Nagy-
Jaczen ex Com. Nitrien AA. LL.
& Phil. Magist. SS. Theol. in 3. an-
num Audit. Coll. Gen. Cl. Reg.
Ung. Alumn. Presb Diœc. Nitr.
- R. Nob. Excell. ac Doctiff. D. AN-
DREAS KAPOSSY, Ung. Nyul.
ex Com. Jaurin. AA, LL. & Phil.
Magist. SS. Theolog. in 3. annum
Audit. Coll. Gen. Cl. Reg. Ung.
Alumn. Presbyter Diœc. Agrien.
- R. Nob. Excell. ac Doctiff. D. AN-
DREAS SZÉCSÉNYI, Ung. Baj-
mocensis ex Com. Nitr. AA. LL.
& Phil. Magist. SS. Theol. in 3. ann.
Audit. Sem. S. Steph. Reg. Ung.
Alumn. Presb. Archi-Diœc. Strig.
- R. Nob. Excell. ac Doctiff. D. CA-
SPARUS HELMUT, Ung. Uj-Va-
rósken. ex Com. Nitr. AA. LL &
Phil. Magist. SS. Theol. in 3. ann.
Audit.

Audit. Sem. S. Steph. Reg. Ung.
Alumn. Presb. Archi-Dioc. Strig.
R. Nob. Excell. ac Doctiff. D. GEOR-
GIUS WET, Ung. Tyrnav. ex
Com. Pofon. AA. LL. & Phil. Ma-
gist. SS. Theol. in 4. ann. Audit.
Sem. S. Steph. Reg. Ung. Alumn.
Presbyter Archi-Dioc. Strig.

R. Nob. Excell. ac Doctiff. D. IGNA-
TIUS PINKA, Ung. Tyrnav. ex
Com. Pofon. AA. LL. & Phil. Ma-
gist. Theol. absolut. Eccl. Metrop.
Strig. Præbendarista, nuper Sem.
S. Steph. Reg. Ung. Alumn. Archi-
Dioc. Strigon.

Adm. R. Nob. Excell. ac Doctiff. D.
JOANNES BABILOVICS, Ung.
Chinoran. ex Com. Nitr. AA. LL.
& Phil. Magist. Theol. absol. oppi-
di Kis-Ucza-Ujhelen. Capell. Cu-
ratus in Diocesi Nitr. antea Coll.
Gen. Cl. Reg. Ung. Alumn.

R. Nob. Excell. ac Doctiff. D. JOAN-
NES NAGY-LESSENYEY, Ung.
Unguar. ex Com. eod. AA. LL. &
Phil. Magist. SS. Theol. in 4. ann.
Audit.

Audit. Sem. Mar. Szelepcs. Alumn.
Archi Diœc. Strig.

R. Nob. Excell. ac Doctiff. D. JOAN-
NES TÓRÓK, Ung. Fén-Szaru-
sien. District. Jazigum, AA. LL. &
Phil. Magist. SS. Theol. in 3. ann.
Audit. Coll. Gen. Cler. Reg. Ung.
Alumn. Presb. Diœc. Agr.

R. Nob. Excell. ac Doctiff. D. JOAN-
NES TÓTTH, Ung. Szenteien.
ex Comit. Neograd. AA. LL. &
Phil. Magist. SS. Theol. in 4. ann.
Audit. Sem. S. Adalb. Alumn. Pre-
sbyter Archi-Diœc Strigon.

R. Nob. Excell. ac Doctiff. D. JOAN-
NES ZIMA, Ung. Nagy-Isztricen.
ex Com. Trenchinien. AA. LL. &
Philos. Magist. SS. Theol. in 3. an-
num Audit. Coll. Gen. Cler. Reg.
Ung Alumnus Presb. Diœc. Nitr.

R. Nob. Excell. ac Doctiff. D. LA-
DISLAUS BARCSA, Siculus
Szent-Lélek. è Sede Kézdi, AA.
LL. & Phil Magist. SS. Theol. in 3.
ann. Audit. Coll. Gen. Cler. Reg.
Ung. Al. Presb. Diœc. Transylv.

R.

R. Nob. Excell. ac Doctiff. D. MICHAEL BARTAKOVITS, Ung. Szalakufiensis ex Com. Nitriensi, AA. LL. & Philos. Magister, SS. Theol. in tertium annum Audit. Coll. Gener. Cleri Regni Ungariæ Alumn. Archi-Dioc. Strig.

R. Nob. Excell. ac Doctiffimus D. PETRUS BAKOTICH, Dalmata Spalatensis, AA. LL. & Phil. Magister, SS. Theolog. in tertium annum Audit. Sem. S. Adalberti Alumn. Presbyter Dioc. Quinque-Ecclesiensis.

R. Rel. Excell. ac Doctiffimus D. SAMUEL VAJDA, Ordinis S. Benedicti, Archi-Cœnobii S. Martini in Sacro Monte Pannoniæ Professus, AA. LL. & Phil. Magister, SS. Theol. in quartum annum Auditor, Coll. Gen. Cleri Reg. Ungariæ Convictor.

PROBLEMA IN ACTU DECISUM.

Majoráne damna passa sit? an progressus fecerit Ecclesia Orthodoxa sæculô decimô sextô, quô velut emissis omnibus ex orco furiis, primo duce Luthero, sexcentæ hæreses Europam perturbârunt?

VITA, & GLORIOSA MORS
E D M U N D I
C A M P I A N I,
 Presbyteri Societatis JESU.

Edmundus Campianus ,
 Londini Angliæ Metropoli,
 honesto loco natus, 25. Ja-
 nuarii 1539. ut aliqui referunt; vel
 ut alii 1540. quo Romæ Societas
 JESU cœpit esse, & ex Anglia, Henri-
 co Rege pellente, omnes Religiosæ
 Familiæ abesse. Adolescens, in A-
 cademia Oxoniensi, literis, quæ
 ibi tradebantur omnibus, & gravio-
 ribus etiam disciplinis perpolitus,
 dicendi imprimis laude inclaruit:
 A com-

complurium Virorum Illustrium exequiis, oratione cohonestatis, etiam qui Reginam Elisabetham, ab ea in crucem, postmodum agendus, nomine Academiae salutaret, unus omnium delectus fuit. Publica omnia Academiae munia, summa cum approbatione obivit. Et quamvis in Fide Catholica constans, oblatos à Regina favores, ac Pseudo-Ecclesiasticas Dignitates, diu magnanimus repudiavit: deinde tamen Condiscipulorum consuetudine, & Richardi Chenæi Glocestriensis Episcopi familiaritate captus, Diaconatu etiam Hæretico se initiari passus est; in ipso nefariae consecrationis ritu, inquiete mirabili, & furiis se exagitatum confessus. Ergo ad expiandum hoc scelus, in Hyberniam ocyus contendit; cujus etiam Provinciae Historiam, commentariò elegantissimò illustravit. In Duacensi postea Anglorum Catholicorum Seminario, cui Alanus præerat, Divinas in literas,
&

& Theologiam incumbens, hujus Lauream in ea celebri Academia recepit. Nunquam tamen à sacrilego illo Diaconatu suscepto, perfectâ animi malaciâ potitum se, dicere auditus; donec in Societatem JESU, quam Romæ se obtenturum divinitus antè didicerat, cooptaretur: id quod annô 1573. evenit. Româ in Austriacam Societatis JESU Provinciam, quæ tunc Bohemiam etiam complexa, translatus; Tyrocinium Religiosum Brunæ, in Moravia exegit: ad quod illibatum Virginitatis florem attulisse creditus; qui adhuc in Hybernia, ob incredibilem omnis obscœnitatis horrorem, passim Angelus vocaretur, & haberetur. Erat Tyronibus Brunæ, & præ cæteris Campiano, summa in veneratione effigies Sanctæ Mariæ Majoris, non ità pridem à Sancto Francisco Borgia submissa: hæc in horto domestico obambulanti, visibilis apparens, de morte beata, & sanguine pro fide Catholica

fundendo, Edmundum præmonuit. A Tyrocinio Viennæ, ac potissimum Pragæ, totô sexenniô, Latina, Græca, Rhetorica, ac Philosophiam tradidit; dicens ad concionem Latina oratione assiduè, ab omnibus, atque ab ipso sæpè Imperatore Rudolpho, summa cum voluptate auditus: cui, & Archi-Episcopo Pragensi, cœterisque Viris Principibus, erat in deliciis. Quanto cum fructu aliquot in Bohemia annos versatus; argumento sit, quòd viri magni pronunciauerint: damnum, quod Bohemia per Wicleffi Angli virulentam doctrinam, à Joanne Hufs illic profeminatam fecerat, per hunc itidem Anglum, magnam partem, Divinô consiliô resarcitum fuisse. Verùm laboranti Angliæ, Virtus ista à DEO destinabatur. Romam, in Patriam inde mittendus, evocatur. Ferdinandus Archidux Pragâ Patavium euntem, eodem secum curru vehi voluit; quò cœlestibus ejus colloquiis, interea perfrue-

frueretur. Romæ, quo die à Gregorio XIII. Anglicana ipsi expeditio demandata; totum illud regnum, ac Londinum præcipuè, ingenti terræ motu fertur concussum, frementibus sine dubio infernis geniis, & Herculis istius adventuri, famâ primâ contremiscentibus. Iter per Galliam, unâ cum Roberto Personio, pluribusque Sociorum suscipiens; Remis Doctorem Alanum, de Ecclesia Christiana, & Anglicana optimè meritum, convenit: confirmatus ab eo, in proposito Patriæ juvandæ; cum multum ambigeret, utrùm utiliùs Ecclesiæ Catholicæ in Bohemia, an in Anglia, ubi omnia desperata viderentur, operam locaturus esset. Interea Edmundi Campiani, & Roberti Personii (qui pòst Sociis omnibus in Anglia Præfectus) nomen, totam Insulam pervolaverat: vultus utriusque, jussu Reginae ad vivum depicti; ac portis Urbium ad mare obversis, affixi. Illi, ne uterque si-

mul præda illico furenti hosti cederet, cavere volentes, se diviserunt: prior Personius, sub specie Tribuni Militaris, transmittit feliciter; Secutus eum Campianus mercatorem mentitus, cum famulo Emersono, ejusdem Societatis Alumno, die Divo Joanni Baptistæ natali, quem in expeditionis hujus Præsidem adoptârat; Dorobernium Angliæ portum appellit, Annô 1580. In patria terra consistens, dum genibus humi, brachiis ad pectus positis, se DEO victimam consecrat, nihil propiùs, quàm ut à regiis exploratoribus agnitus teneretur. *Continuò enim, scribit ipse de se ad amicum: jussi sumus Gubernatori nos sistere; qui primo aspectu non falsò conjecit, esse re vera, qui eramus: confictis dissimulatos nominibus, fidei causâ aliquamdiu Patriâ extorres, nunc reduces, ad eam propagandam. Edicit ergo, nos esse sub militari præsidio Londinum traducendos: jánque ad portas palatii, quibus imponeremur, equi stabant:*

bant: cùm haud scio quo motu, in vestigio mutatus est; nisi mei Patroni Joannis Baptistæ, quem interim enixè petebam: unum mihi saltem annum impetraret, quem in Religionis obsequium liber insumerem. Exauditus, & viginti præterea dierum accessione, usque ad comprehensionem sui, à DEO cumulatus est. Londinum die DD. Petro, & Paulo sacro venienti, hospitium idem obtigit nescienti, quod Robertum antè Personium exceperat: inde Insulam omnem pervadens, quid egerit, quæ passus sit, quot, & quos viros in fide vacillantes, firmaverit, lapsos erexerit, in Christi ovile ex prima etiam nobilitate Hæreticos adduxerit: quis nisi ipse si reviviscat, vir disertissimus, oratione persequatur? Metu perculsa Regina, ne Catholica Religione restituta, primatum Ecclesiæ Anglicanæ Romano Pontifici reddere cogeretur; novum Inquisitorum tribunal condit, quos pacis conservatores vo-

cat: huic uni curæ intentos, ut in Catholicos, & Sacerdotes inquirant; hos capiant, excrucient, occidant: lictorum, & exploratorum exercitu Regnum omne, carceres, & ergastula, novis etiam passim exædificatis, Catholicis vinctis completa. Campianus, inter multa filiorum Ecclesiæ in Anglia degentium millia, quamvis nec inter Socios suos primus, unus ante omnes, ad vincula, & mortem postulatus, quòd summum eum Pontificis propugnatorem, imò dexteram manum prædicarent: præmia in caput viri constituta. Is porò, cùm antea minimum semel quotidie concionem habere solitus, persecutionis furore crescente, ter etiam diebus singulis, diversis cœtibus, & locis dicebat: Sacramentis, alloquiis, omni ope confirmans Catholicos: aded, ut præter duas plerumque somni horas, vix spatium præceptis sacerdotum precibus recitandis reperiret. Extant Epistolæ
ejus

ejus duæ: altera, quam Magistratui Londinensi scripsit, quâ sibi non Republicam turbare, aut ullum Politicum, ac seculare negotium attingere, verùm expugnare hæresim, fidemque Catholicam propagare, unice propositum esse contestatus: altera, quam ad R. P. Everardum Mercurianum, Præpositum Generalem S. J. dedit: denique opusculum, quod se, & Martyrio suo dignum, Academicis Angliæ inscripsit, verè aureum, thesauri, & Bibliothecæ instar habendum: in quo decem rationibus vindicat se ab arrogantiâ, & temeritate, cujus insimulabatur, quòd ministros hæreticos, unus cunctos ad disputandum evocasset. Hæc in tanto strepitu, metu, ac motu ab eo exarata, Spiritum Apostolicum, promptique, & divini ingenii illius opes, atque eloquentiam admirandam ostentant copiosè. In casses tandem nefarii apostatæ, qui decem alios sacerdo-

tes, hæreticorum in manus traderat; perfidiâ incidit, hunc in modum: Lyfordii in castro Lancastræ inclusos Catholicos, Sacramentis, & Verbo DEI cùm refecisset; abitum inde celerem parabat: non enim nisi 24. horarum moræ spatium, indulserat Personius, quasi futurorum prælagus: sed ecce complures undique è vicina Catholica nobilitate adsunt, precibus summis instantes: ipsis quoque necessaria salutis præsidia imperitiret. Obedientiâ Religiosâ prohibitus, resistit constanter: illi famulum, & comitem Patris Emersonum aggressi (huic enim tum ad humilitatis exercitium, tum zelum, & facilitatem Edmundi metuens, etsi laico, plenam in eum cum imperio potestatem concesserat Personius) homini persuadent: tridui moram Patri indulgeret. Itaque postero die, sacris ibidem operanti, Georgius Eliottus apostata, perfidiâ dissimulans, Catholicis immixtus assistit;

sistit, concionantem de Verbis illis Christi: *Jerusalem, Jerusalem, quæ occidis Prophetas, & lapidas eos, qui ad te missi sunt*, audit: ac paulò post centum stipatus militibus, manus illi injecturus, in domum irruit. Campianus se peti certus, volebat, quò reliqui salvi essent, protinus se captivum tradere: sed non permissus, toto quidem illo die, incassum quæsitus est; altero tamen, intra perfossum parietis cujusdam cavum deprehensus, extrahitur: in comitatu 200. Equitum, cum Sociis Londinum ducitur equo impositus, revinctis post tergum manibus, pedibus sub equi ventre colligatis, pileo causâ ipsius, ut olim Christo, adscriptâ: *Edmundus Campianus Jesuita Seditiosus*. Turri inclusus, & subterraneo specu sepultus tam cæco, ut nihil auræ, lucisque admitteret; tam arcto, & depresso, ut erigere se in pedes, aut porrectus jacere non posset. Quatriduò elapsò, produ-

citur: multa à Magistratibus, multa à Regina ipsa rogatur: offerente illi Elisabethâ vitam, libertatem, divitias, Cantuariæ Episcopatum, si primatum Ecclesiæ ipsi attribueret. Quæ cum is fortiter despicit, ad tormenta rapitur: semel atque iterum equuleo, crudelissimum carnificinæ genus, distenditur immaniter, animum tam Christianum in cruciatibus præseferens, ut nulla ejus vox alia, præter JESUM, & MARIAM, piâque colloquia, audiretur. Bis excruciato, ac vix semivivo, disputationem de fide publicam, tanquam ab eo prius provocati, offerre non erubescunt, vel deridendi hominis causâ, vel tormentis fracti facilius expugnandi. Heros invictus, arenam, qualem nunquam antea, nec qua sibi pulchriorem optare potuisset, nactus, plurimos, inter quos & Witakerum Hæreticorum in Anglia Coryphæum, unus repetita sæpius disceptatione, confutat, & vincit:

vincit, iniquissimis licet conditionibus, quatrîduo disputaretur; nihil enim loqui, præterquam objectis respondere permittebatur. Testati sunt, qui interfuerunt, à nemine mortalium plenius ipsis satisfieri potuisse. Rem totam in turri Londinensi peractam, Catholicus, quem DEUS præsentem esse voluit, unà cum reliquis gestis Campiani, scriptam reliquit. A disputatione, laureæ locò, tertium, & quartum ad equulei torturam traducitur tam immanem, ut se in ea moriturum omnino credidisse confessus sit. Inde ad ergastulum suum manibus alienis reportatus; ibidem novis, & novis subinde cruciatibus, dirissimè sæpius, clam etiam, ut fertur, excarnificatus. Dum tandem in aula Westmonasteriensi, à duodecim viris, secus, ut fassî eorum nonnulli, facere non ausis, reus læsæ Majestatis, & seditionis in Reginam motæ pronuntiatus; perduellium morte à

supremo Judice condemnatus est. Quam sententiam, ipsô festô Sancti Edmundi Martyris, & Regis Angliæ, 20. Novembris excipiens Edmundus, *Te DEUM laudamus*, alta voce concinuit: cùm interim Judici, ô rem mirabilem! pronuncianti, chirotheca sanguine manaret, digitis, & annulô cruentatis; neque ullâ diligentîâ sanguis aut abstergi, aut fisti, dum actio cruenta duraret, posset. Damnati cum eo P. Alexander Briantus, ex eadem Societate, & vir fortissimus Radulphus Schervinus Presbyter secularis, qui auditâ mortis sententiâ: *Hæc, inquit, dies, quam fecit Dominus, exultemus, &c.* Priusquam reducerentur ad carcerem, Campianus populum allocutus: *Audistis, ait, nos tanquam reos læsæ Majestatis condemnari; sed quàm id meritò jactum sit, vos ipsi cogitare. Nam si eam læsissimam, nequaquam mihi illa, & Senatus Regius, non modò vitam, sed libertatem etiam,*

&

Et rerum omnium copiam tam libera-
 liter obtulissent, si modò ipsis in rebus
 non adedò magnis obsecundàsssem: imò
 etiam hic ipse Arcis Præfectus, qui mi-
 hi adstat ad latus, hæc eadem, &
 majora promisit, si vel semel tantum
 cum hæreticis templum adiùsssem. Ita-
 que viri optimi non perduellio, sed ve-
 ræ Religionis zelus, ad hoc capitis di-
 scrimen nos adduxit. Cæterum à Deo
 immortalis precor; ut tum Judices,
 tum accusatores, & reliqui omnes Ad-
 versarii, in die severissimi judicii, mi-
 tiorem audiant sententiam. Certum
 est ei jam etiam condemnato, vi-
 tam, & nescio quæ præmia propo-
 sita, si vel Calvinianam amplecte-
 retur doctrinam, vel aliquid saltem
 illi à se deferri indicaret: quod per
 sororem etiam, triduò ante mortem
 fratri charissimo valedicentem, ipsi
 significârunt, æquitatem hominum,
 & sectæ suæ veritatem stabilire stu-
 dentium ingenium, tantò ampliùs
 deridenti. Ergo Calendis Decem-
 bribus,

bribus, Annô 1581. feriâ sextâ, tres invictissimi Athletæ producuntur: ad primum populi conspectum: *DEUS vos salvet*, inquit Campianus: *DEUS vobis benedicat, & vos omnes efficiat Catholicos.* Crati vimineæ injecti, in qua constrictus arctissimè supinus jacebat, lutô, cœnôque spurcissimè defœdatus Edmundus; reliqui huic superinjecti: per urbis plateas, aliquot passuum millia, ad Tiburnum, (locus est fontibus plectendis destinatus) raptantur. Ibi vinculis solutus, currum, ex quo suspendendus, Campianus conscendit, ab iis verbis Apostoli: *Speſtaculum facti sumus Mundo, Angelis, & Hominibus*, exorsus, multa de fide Catholica tenenda, de sua, sociorúmque innocentia dixit: omnibus, à quibus læsus fuisset, ex animo condonavit: ut Catholici pro se Symbolum Apostolorum semel recitarent, petivit. Tum subductô carrô, aliquamdiu pen-

pendulus, mox quadratim dissectus est, & caput ejus resectum: viscera, ne prout sententia ferebat, lacerarentur, & cremarentur, viri multi, & primarii, obstiterunt: sed & populi vis infinita præsens, non sine gemitu, & planctu incredibili, crudelitatem in virum tantum exercitâ spectabat. Mors illius hæreticorum etiam testimoniô, Ecclesiæ Catholicæ magis proficua fuit; quàm si 100. annos victurus fuisset: innumeris fidelium, nec paucis Martyrum, non in Anglia, & Europa tantùm, sed extrema quoque in Japonia, & America, eandem amplificâsse credita. Unde cautè Jo. Bodinus A Catholicus, qui iis diebus cum Duce Andegavensi Londini agebat; ait se oratione habita ad Reginam, & Optimates, ac Senatores, vim omnem procul habendam censuisse: *Cùm de Campiano, inquit, Jesuita, deque Catholicis quæstiones capitales haberentur.* D. Bernardinus de Mendoza,
Le-

Legatus per id tempus Regis Hispaniæ, apud Elisabetham, triduo post mortem Campiani, Londinò in Hispaniam sorori suæ D. Annæ in hanc scribere sententiam non dubitavit: *Quotquot hic sunt, & ego, in particulari fidem facere possum, attentò modò, quò passus est Campianus, illum adnumerandum esse illustrioribus Martyribus in Ecclesia DEI; & pro tali potest illum habere sua Religio, &c.* Reliquiæ ex corpore illius, tantò studiò exambitæ, ut complures, bonorum omnium jacturâ, & plurium annorum carceribus eas mercati sint: alii minutam earum portionem vicenis, 30. & pluribus aureis redemerint. Prodigiiis etiam Virum Inclytum, Divinæ bonitati placuit illustrare. Non pauci, in quibus Serenissimi Principes, eum ut Martyrem, & Sanctum privatâ pietate venerati. Præ omnibus P. Robertus Personius, redemerat magnò pretiò à carnificibus fidiculas, quibus sodalis,

dalis, & amicus dulcissimus, in equuleo excruciatu fuerat; totisque 28. annis, eas thesauri locò circumtulit; labores iis suos in Anglia, solari, & confortare solitus: demum Romæ, morte instante, iisdem cololum sibi obvolvi expetiit, osculò priùs Religiosò honoratis: multum dolens, quòd non pari cum tam charo Socio defungi morte licuisset.

Hæc pauca ex plurimis, non quidem, ut Ecclesiæ judiciò examinata, & approbata (nam omnes vitæ Scriptores solemni se protestatione, decreto Urbani VIII. reverenter conformant, ac subjiciunt) sed ut à viris humana fide dignissimis prodita, referre est visum; ut magis æquitas causæ, oblata ab Edmundo certaminis, ac adversariorum iniquitas elucescat.

EPISTOLA

EDMUNDI CAMPIANI

Sacerdotis Societatis JESU

*Ad Reginæ Angliæ Consiliarios ,
quâ protectionis suæ in Angliam insti-
tutum declarat , & adversarios ad certa-
men provocat , ex Anglico sermone
latinè reddita.*

Quandoquidem, viri ornatissimi,
è Germania, & Bohemia revo-
catus, non sine ingenti vitæ meæ
periculo, in hoc florentissimum An-
gliæ regnum, dulcissimam patriam
meam, tandem aliquando perveni,
pro superiorum meorum voluntate,
DEI gloriam, & animarum salutem
promoturus; verisimile esse putavi,
me turbulento hoc, suspicioso, ac
difficillimo tempore, sive citiùs, si-
ve aliquantò tardiùs, in medio cur-
su abreptum iri. Quapropter igna-
rus, quid de me futurum sit, cum
DEI permissu in carceres, & vincula
fortè

fortè detrudendus sim ; ad omnem eventum scriptum hoc condidi : quod ut legere , & ex eo causam meam cognoscere velitis , etiam atque etiam rogo. Fiet enim , ut hac re non parvo labore liberemini , dum , quod multis ambagibus inquirere vos audio , id totum aperta confessione liberè expromo. Atque , ut rem omnem , quò melius & intelligi , & memoriâ comprehendi queat , compendiò tradam , in novem omnino capita eam dispertiar.

1. Profiteor me , quamvis indignum , Ecclesiæ Catholicæ Sacerdotem , & jam octo abhinc annis , magnâ DEI misericordiâ in Societatem nominis Jesu cooptatum , peculiare quoddam belli genus , sub obedientiæ vexillo suscepisse ; ac simul me omni divitiarum , honorum , & aliorum hujusmodi bonorum spe , & habendi potestate abdicâsse.

2. Generalis Præpositi nostri decretò (quod ego tanquam mandatum

tum cœlitus missum, & à Christo ipso sancitum veneror) Pragâ Romanam, ubi Generalis nostri perpetua sedes est, Româ deinde in Angliam contendî; qua animi alacritate, etiam in quamcunque aliam orbis terrarum partem, sive ad Christianos, sive ad infideles profectus fuisssem, si me ad eam profectioem Superiores mei designâssent.

3. Negotium mihi commissum, tale est, ut gratis Evangelium prædicem, Sacramenta administrem, rudes in fide instituam, flagitiosos à scelere, ad meliorem vitæ rationem traducam, errores convellam, & ut summatim omnia complectar, pugnx spiritualis signum tubâ canam, atque alacriter adversus fœda flagitia, & superbam ignorationem, quâ innumeri cives mei, quos intimis animi visceribus complector, oppressi jacent, depugnem.

4. Nunquam mihi animus fuit, imò & à Patribus, qui me miserunt,
se-

severè prohibitum mihi est, ut ne Reipubl. ac Politicæ hujus regni administrationis negotiis me immisceam: nam & aliena hæc sunt à vocationis meæ instituto, & ab iis animum, cogitationésque meas libenter avoco.

5. Quamòbrem vestrâ clementiâ fretus, ad gloriam DEI tria non minus æqua, quàm ab omni pacis, & tranquillitatis Reipub. perturbatione aliena, concedi, & permitti mihi humillimè postulo. Primum est, ut Dominationes vestræ, me pro sua, & Reipubl. dignitate de Religione modestè differentem, audire non graventur. Alterum, quod & cum primis desidero, & maximi momenti esse arbitror: ut mihi liceat in confessu Doctorum, Magistrorum, & utriusque Academiæ virorum insignium, Sacro-Sanctæ Theologiæ Professorum, verba facere. Promitto me Catholicæ Ecclesiæ fidem invictis rationibus, & sacrarum Scripturarum,

rarum, Conciliorum, Patrum, atque historiarum auctoritate, ac denique ex ipsa tum naturali, tum morali Philosophia efficaciter demonstraturum, & defensurum. Tertium, ut audiar ab utriusque Juris, sive Canonici, sive Civilis peritis, quibus eandem fidei veritatem, legum, quæ etiamnum vigent, & dignitatem suam retinent, testimonio, atque auctoritate comprobabo.

6. Nollem equidem quicquam proferre, quod insolentem provocationem, aut arrogantiam aliquam præ se ferret; cum & mundo mortuus jam sim, & ex animo paratus, promptusque, ut me ad cujusvis pedes abjiciam, ac vestigia etiam exosculer. Tantus tamen animus mihi est pro gloria, & Majestate Regis mei Jesu amplificanda, tanta in ejus favore fiducia, tanta denique in causæ æquitate, & firmissimorum argumentorum, ac probationum robore confidentia (cum certò sciam nullum

Pro-

Protestantium, nec omnes simul junctos, nec ullam adversariorum factionem, quantumvis imperitam multitudinem, & Grammaticos quosdam adolescentulos, apud quos insigniter debacchantur, in errorem inducant, posse dogmata sua disputatione aut tueri, aut probare) ut cum illis omnibus, vel cum eorum quolibet, vel cum antesignanis ex omni illorum numero delectis, ultro me offeram congressurum; bona fide protestans, eò mihi gratius fore certamen, quò meliùs instructi accesserint.

7. Et quoniam Dominus DEUS Dominam meam Reginam eximiis naturæ, eruditionis, ac Regiæ educationis dotibus exornare voluit, si sua Majestas hujusmodi auditionem, qualem in quinto articulo secundò locò efflagitavi, sua Regali præsentia, & benigna attentione cohonestare dignaretur; sperarem sanè, me articulos controversos optima methodo,

& perspicuis argumentis ita illustrare, atque ab omnibus fallaciarum involucribus, quibus constricti sunt, explicare posse, ut zelô veritatis, & amore, quô sua Majestas populum complectitur, non mediocriter ejus animum inclinarem, cum ad plurimas res, quæ regno suo non parùm detrimenti adferunt, damnandas, & rejiciendas, tum ad nos Catholicos miserè jam diu oppressos, majore æquitate prosequendos.

8. Neque verò dubium mihi est, quin vos Ornatissimi Consilarii S. M. cum in maximi momenti negotiis præclarè, ac sapienter agere soleatis, ubi has de fide controversias, quas adversarii nostri non sine fucò, & confusè plerumque pertractant, bona fide detectas, & fucò nudatas perspexeritis, luce meridiana clariùs cognituri sitis, quàm firmis, & solidis fundamentis fides Catholica nitatur. Et quia è contrario Protestantium argumenta sunt omnino
fri-

frivola, & infirma, quæ temporis iniquitate vim aliquam contra nos habere putantur, futurum spero, ut vestrarum animarum, & innumerabilium aliarum, quæ à vestro nutu, & exemplo pendent, miserti, ab hujusmodi falsorum dogmatum architectis, & doctoribus facies vestras animùmque ipsum avertatis, ac nobis, qui vitam nostram pro vestra salute alacriter profundere parati sumus, æquiori, & magis propitia mente auscultetis. Multæ innocentes manus quotidie, & sine intermissione pro vobis in cœlum attolluntur. Hæc in vos studia sunt eorum Anglorum, qui in provinciis transmarinis, nunquam interituræ posteritatis partes, virtuti, & eruditioni acquirendæ dant operam, omninóque secum statuerunt, à salute vestra promovenda non prius absistere, quàm vel animas vestras Christo lucrifecerint, vel lanceis vestris confixi generosè occubuerint. Et quidem quod ad So-

cietatem nostram attinet, velim sciat
 tis, omnes nos, qui sumus de So-
 cietate Jesu per totum terrarum or-
 bem longè, latèque diffusi (quorum
 continua successio, & multitudo o-
 mnes machinationes vestras Angli-
 cas facilè superabit) sanctum foedus
 iniisse, ut cruces, quas nobis injicie-
 tis, magnò animò feramus, neque
 unquam de vestra salute despere-
 mus, quamdiu vel unus quispiam
 è nobis supererit, qui Tiburnò (*est
 hic locus supplicii*) vestrò fruatur,
 atque suppliciis vestris excarnificari,
 carceribusque squalere, & consumi
 possit. Jam pridem inita ratio est,
 Divinique Numinis auspiciò inchoa-
 tum certamen: nulla vis, nullus im-
 petus adversariorum superabit. Hac
 ratione confita, & tradita olim fides
 est; eadem in pristinam dignitatem
 revocari, & restitui debet.

9. Quòd si hoc scriptum meum,
 quod offero, rejiciatur, nec bene-
 voli conatus mei quidquam possint
 effi-

efficere, & pro itinere multorum millium milliarium, vestri causâ suscepto, ingratum animum experiar; id unum agendum mihi supererit, ut vos, causâque meam omnipotenti DEO, Scrutatori cordium commendem: quem quidem ex animo precor, ut nobis tantisper gratiam suam impertiri velit, quâ ante extremum remunerationis diem, in unam sententiam conspiremus: & ut sic tandem aliquando in cœlo, ubi nulla erit injuriarum memoria, sempiternâ amicitia perfruamur.

EPISTOLA

EDMUNDI CAMPIANI

Ad R. P. Everardum Mercurianum
Præpositum Generalem Soc. JESU,

Quâ, postquam in Anglia menses aliquot egisset, statum Ecclesiæ Anglicanæ, suorumque laborum fructum exponit, ab ipso Auctore latinè scripta.

POSTquam Divinâ fretus misericordia

B ;

diâ

diâ , quintum jam mensem in his locis dego, R. P. putavi faciendum, ut qui status rerum sit, quique videatur futurus, literis exponerem. Aves enim scire, sat scio, cum pro communi sollicitudine, tum pro tuo in me amore, quid agam, quid sperem, quidve proficiam. Priora scripseram Audomaropoli: quæ deinceps consecuta sint, paucis accipe.

DEI consiliô factum interpretor, ut cum dies ipsos quatuor ventos secundos expectâssem, quinto demum, qui festus Joanni Baptistæ fuit, Divo tutelari meo, cui causam, iterque semper commendaveram, vesperî navigarem. Postridie, summo manè, Dorobernium appulimus, homulus meus, & ego. Ibi minimum abfuit, quin caperemur. Coram Prætore civitatis, jussi comparuimus. Ille multa conjectat, nos esse, qui eramus: hostes hæreticarum partium, amantes avitæ fidei, dissimulâsse nomina, Religionis causâ domô abfuisse, ejus
pro-

propagandæ studiô rediisse. Unum urgebat, Alanum esse me, quod quidem ego, jurejurando, si opus esset interposito, me negaturum profitebar.

Tandem decernit, idque crebrò repetit, cum certa custodia, ad regni proceres transmitti oportere. Neque scio, quis illi novam mentem injecerit, præter DEUM, cui tacitus interea supplicabam, D. Joanne adhibito precatore, cujus auspiciis eò perveneram. Repentè prodit senex, cui DEUS benefaxit: Placet inquit, vos dimitti. Valete. Avolavimus. Hæc, & his similia, quæ hic experior, cum apud me reputo, confirmor in sententia, me comprehensum iri, cum ea res ad majorem DEI gloriam spectabit, non priùs.

Londinum attigi. Duxit me bonus Angelus nescientem, in eandem domum, quæ P. antea Robertum exceperat. Accurrunt nobilissimi juvenes, salutant, vestiunt, ornant,

armant, emittunt ex urbe. Partem aliquam regionis obequito pene quotidie. Ingens omnino messis est. Sedens in equo meditor conciunculam, quam ingressus in domum perpolio. Deinde si qui me adeunt, colloquor, aut confitentes audio. Manè peractô sacrô, verba facio. Aures afferunt sitientes, Sacramenta percipiunt frequentissimi.

In iis administrandis passim juvamus à sacerdotibus, quos ubique reperimus. Ita fit, ut & populo satis fiat, & hæc provincia minus laboriosa nobis reddatur. Presbyteri nostrates ipsi doctrinâ, & sanctimoniâ præstantes, tantam opinionem nostri Ordinis excitârunt, ut venerationem, quam nobis exhibent Catholici, non nisi timidè commemorandam existimem. Quò magis videndum est, ut subsidiarii, quibus nuac maximè indigemus, ejusmodi sint, qui hæc omnia probè sustentent. Ante omnia concionibus habendis
 exer-

exerceantur. Diu evadere manus hæreticorum non possumus: tot oculi, tot ora, tot hostium insidiæ.

Habitu dementissimo sum, quæ sæpè commuto, itémque nomina. Lego ipse literas, in quarum prima pagella scribitur: *Campianus captus est*. Hoc jam ita decantatum circumsonat aures meas, quocunque venio, ut mihi timor ipse timorem excuserit. Anima mea in manibus meis semper. Hoc afferant meditatam, qui supplementi gratiâ mittentur.

Verùm, quæ solatia in hoc negotio miscentur, ea non solum formidinem pœnæ, sed etiam pœnas quasilibet, infinita dulcedine compensant. Conscientia pura, robur invictum, ardor incredibilis, opera insignis, numerus innumerabilis, summi, medii, infimi, omni ætate, & sexu. Hic inter ipsos hæreticos, si qui sunt paulò æquiores, proverbium inolevit: Catholicos esse, qui argentum resolvant, quod debent.

Adeoque si qui Catholici injuriosius quempiam tractant, exostulatur eo nomine, quod à talibus minimè isthoc conveniat.

In summa, hæresis pessimè audit apud omnes, nec ullum genus hominum vulgo vilius, aut putidius est ipsorum ministris. Meritò indignamur, in tam perdita causa, homines tam indoctos, tam sceleratos, tam dissectos, tam abjectos, cultissimis ingeniis dominari.

Circumferuntur in nos edicta minacissima. Cautione, & bonorum precibus, & quod caput est, divino munere incolumes bonam Insulæ partem pervasimus. Plerosque video oblitos sui, de nobis esse sollicitos. Quiddam iis diebus acciderat, quod non sperâram, DEI voluntate.

Posueram in scripto articulatè causas, & postulata quædam æquissima. Fassus me Presbyterum Societatis, hõc animò venisse, ut amplificare

ficarem fidem Catholicam, docerem Evangelium, ad ministrarem Sacramenta, petebam à Regina, & regni principibus audientiam, & adversarios ad certamen provocabam. Decreveram penes me unum exemplar tenere, ut mecum ad iudices raperetur: alterum amico commiseram, ut si me, meumque prenderent, illud continuò spargeretur.

Amicus non celavit, edidit, teritur, adversarii infaniunt. Pro suggestu respondent, se quidem cupere, Reginam nolle rebus jam constitutis amplius disputare. Nos lace- rant maledictis, seditiosos, hypocritas, etiam hæreticos appellant; quod maximè ridetur. Populus ea re noster est. Mirificè nobis hoc erratum profuit. Si jubemur fide publica, dabimus nos in curiam. Sed nihil minus cogitant.

Omnes custodiæ nostræ refertæ sunt Catholicis, novæ parantur. Nunc demum apertè pronunciant,

fatius esse, paucos internecioni dedere proditores, quàm tot animas prodere. De suis, martyribus jam tacent. Superamus enim causâ, numerô, dignitate, opinione omnium.

Afferimus pro aliquot apostatis, aut futoribus exustis, Episcopos, Regulos, Equites, antiquissimam nobilitatem, spectacula doctrinæ, probitatis, prudentiæ, lectissimam juventutem, matronas illustres, reliquos fortunæ mediocris planè extra numerum, omnes aut semel, aut quotidie consumptos. Dum hæc scribo, immanissima sævit persecutio. Mœsta domus: nam aut mortem suorum prædicant, aut latebras, aut vincula, aut rapinam bonorum: tamen pergunt animosè.

Etiam nunc plurimi restituntur Ecclesiæ, novitii milites dant nomina, veterani sanguinem profundunt. Hoc sacro cruore, iisque hostiis promerebitur DEUS, & sine dubio brevi vincemus. Vides ergo R. P. quantopere

topere vestris sacrificiis, & precibus,
& cœlesti auxilio egeamus.

Erunt in Anglia, qui curent salutem suam, erunt, qui provehant alienam: irascatur homo, sæviat dæmon. Tamdiu hæc Ecclesia consistet, dum pastores ovibus non deerunt. Impedior præsentissimi rumore periculi, ne plura hoc tempore. Exurgat DEUS, & dissipentur inimici ejus. Vale.

Edmundus Campianus.

EDMUNDUS CAMPIANUS

Doctissimis Academicis, Oxoniæ florentibus, & Cantabriæ S. P. D.

ANnô præteritô, cùm ex instituto vitæ meæ, jussus in hanc Insulam remeâssem, clarissimi viri! inveni sanè fluctus haud paulò superiores in Anglicano littore, quàm quos in oceano Britannico recens à tergo reliqueram. Mox interiorem in Angliam ubi penetrâssem, nihil vidi familiarius, quàm inusitata supplicia: nihil certius, quàm incerta pericula. Collegi me, ut potui: memor causæ, memor temporum. Ac ne prius fortè corriperer, quàm auditus à quopiam fuisset, scripto protinus mandavi consilium meum: quâ venissem, quid quærerem, quod bellum, & quibus indicere cogitarem. Autographum apud me habui, ut mecum, si caperer, caperetur:

tur: exemplum ejus apud amicum deposui, quod me quidem nesciente, pluribus communicatum est. Adversarii publicatam schedulam atrociter acceperunt; cum cætera, tum illud invidiosissimè criminantes, quòd unus omnibus in hoc Religionis negotio certamen obtulissem: quamquam solus in acie non eram futurus, si fide publica disputâssem. Responderunt postulatis meis *Chammerus*, & *Charcus*. Quid tandem? otiosè omnia. Nullum enim responsum præter unum honestè dabunt, quod nunquam dabunt: *Conditiones amplectimur, Regina spondet, advola*. Interea clamant isti: sodalitium tuum, seditiones tuas, arrogantiam tuam, proditorem! sinè dubio: proditorem. Ridiculè. Operam, & oleum, & famam homines non insipientissimi cur profundunt? Verùm his duobus (quorum prior animi causâ meam chartam delegit, in quam incurreret: alter malitiosius totam rem con-

volvitur)

volvit) præbitus nuper est libellus admodum luculentus, qui quantum oportuit, tantum & de Societate nostra, & de horum injuriis, & de Provincia quam sustinemus, edifferit. Mihi supererat (quoniam, ut video equuleos, non scholas parant Antistites) rationem facti mei vobis ut probarem; capita rerum, quæ mihi tantum fidentia pepererunt, quasi digito fontes ostenderem: vos etiam hortarer, quorum interest, præter cæteros incumbatis in hanc curam, quam à vobis Christus, Ecclesia, Respublica, & vestra salus exigunt. Ego si fretus ingenio, literis, arte, lectione, memoriâ, peritissimum quenquam adversarium provocavi, fui vanissimus, & superbissimus, qui neque me, neque illos inspexerim: sin causam intuitus existimavi, satis me valentem esse, qui docerem hunc solem meridie lucere, debetis mihi fervorem istum concedere, quem honor JESU CHRISTI REGIS mei, & invi-

invieta veritas imperârunt. Scitis, M. Tullium in Quintiana, cùm ei Roscius victoriam adpromitteret, si efficeret argumentis, septingentam millia passuum non esse decursa bi-duò, non modò nihil veritum articulos, & nervos Hortensii, sed ne grandiores quidem Hortensio Philippos, & Cottas, & Antonios, & Crassos, quibus maximam dicendi gloriam tribuebat, metuere potuisse. Est enim quædam veritas tam illustris, & perspicua, ut eam nullæ verborum, rerumve præstigiæ possint obruere. Porro liquidius est, quod nos agimus, quàm illa fuit hypothesis Rosciana. Nam si hoc præstitero: cœlos esse, Divos esse, fidem esse, CHRISTUM esse, causam obtinui. Hic ego non sum animosus? Equidem occidi possum, superari non possum. Iis enim Doctoribus insisto, quos ille spiritus erudiit, qui nec fallitur, nec vincitur. Quæso à vobis, ut salvi esse veli-

velitis : à quibus hoc impetratò, reliqua minimè dubitanter expecto. Date modò vos huic sollicitudini: CHRISTUM obtestamini : industriam adjungite ; profectò sentietis id, quod res est, & adversarios desperare, & nos tam solidè fundatos, quietò, magnòque animò hanc arenam expectere oportere. Brevior hic sum quòd reliquo sermone vos alloquor.

Valete.

RATIONES DECEM,

Quibus

Fretus certamen adversariis
 obtulit in causa fidei idem Ed-
 mundus Campianus, allegatæ ad cla-
 rissimos viros Anglos Academicos, ab
 ipso auctore latinè editæ.

*Ego dabo vobis os, & sapientiam, cui
 non poterunt resistere, & contradi-
 dicere omnes adversarii vestri. Luc.
 21. v. 15.*

RATIONUM CAPITA.

1. Sacræ Literæ.
2. Sacrarum Literarum sententia.
3. Natura Ecclesiæ.
4. Concilia.
5. Patres.
6. Firmamenta Patrum.
7. Historia.
8. Paradoxa.
9. Sophismata.
10. Omne genus testium.

CAPUT I.
PRIMA RATIO
Sacrae Literæ.

Qui post sublata omnia antiquitatis testimonia, ad solos scriptos Verbi Divini codices provocabant Ministri, dum ne sic quidem tueri se potuere, nisi & eos ipsos variè mutilarent, satis eo ipso ostendunt, alienam se à DEO causam agere.

Cum multa sunt, quæ adversariorum diffidentiam in causa loquuntur: tum nihil æquè, atque sanctorum Majestas Bibliorum foedissimè violata. Etenim qui posteaquam reliquorum testium voces, & suffragia contempserunt, eò sunt reducti nihilo secius, ut stare nequeant, nisi divinis ipsis codicibus vim, & manus intulerint; ii se profecto declarant extremâ fortunâ configere, & rebus jam desperatis, ac perditis, experiri durissima velle, atque ultima.

tima. A) Manichæis quid causæ fuit, ut *Evangelium Matthæi*, & *Acta resigerent Apostolica*? Desperatio. His enim voluminibus cruciabantur, & qui Christum negaverant B) prognatum de Virgine, & qui C) Spiritum Christianis tum primò cœlitus illapsum finxerant, quum ipsorum Paracletus, Persa nequissimus, erupisset. D) Quid Ebionis, ut omnes *Pauli repudiarent Epistolas*? Desperatio. His enim suam dignitatem retinentibus, antiquata circumcisio est, quam isti revocaverant. Quid E) Luthero, ut *Epistolam Jacobi contentiosam, tumidam, aridam, stramineam*, flagitiosus apostata nominaret, & *indignam Spiritu censeret Apostolico*? Desperatio. Hoc enim scriptò confosus miser, atque disruptus est, cum

in

A) August. lib. 28. contra Faust. c. 2. & de utilit. cre. cap. 3. B) Matt. 1. C) Act. 2. D) Iren. lib. 10. cap. 26. E) Lut. in novo test. germanico. Præfa. in ep. Jac. Vide etiam lib. de Ca. Bab. cap. de extr. unct. & cent. 2. Magd. pag. 58. Jac. 2.

in sola fide justitiam constitueret. Quid Lutheri catulis, A) ut *Tobiam, Ecclesiasticum, Machabæos*, & horum odiô complures alios, eâdem calumniâ comprehensos, è sincero canone repentè dispungerent? Desperatio. His enim B) oraculis disertissimè coarguuntur, quoties de Angelorum patrociniis, quoties de arbitrii libertate, quoties de fidelibus vitâ defunctis, quoties de Divorum hominum intercessione disputant. Itâne verò? tantum perversitatis, tantum audaciæ? cùm Ecclesiam, Concilia, Cathedras, Patres, Martyres, Imperia, Populos, Leges, Academias, Historias, omnia vetustatis, & sanctitatis vestigia conculcassent, scripto DEI verbo tantum controversias velle dirimere proclamassent; illud ipsum verbum, quod solum restiterat, exsectis è toto corpore tam multis, tam bonis, tam speciosis

A) *Bibl. Genev.* B) *Tob. 12. Eccl. 15. 2. Mach. 12. 2. Mach. 15.*

ciosis partibus, delumbâsse? A) Septem enim ipsos de veteri Testamento codices, ut minuta diffimulem, Calviniani præciderant: B) Lutherani verò etiam *Epistolam Jacobi*, & hujus invidiâ quinque alias, de quibus aliquando fuerat, & alicubi controversum. His quoque *libellum Hesteris*, & *tria pene capita Danielis* annumerant novissimi Genevenses: quæ quidem Anabaptistæ, istorum condiscipuli jam pridem damnaverant, atque deriserant. Quantò modestius c) Augustinus, qui sacrosanctum catalogum pertexens, non sibi, neque Alphabetum Hebraicum ut Judæi, neque privatum Spiritum ut

Se-

A) Ii sunt Baruch, Tobias, Judith, Sapientia, Ecclesiast. duo Machab. B) Ex novo Test. Epist. Jac. Epist. ad Hebr. Epist. Jud. Epist. 2. Pet. Epist. 2. & 3. Joan. Ita censent Bibl. Geneve. Luth. in præfat. citata, Mag. cent. 1. lib. 2. cap. 4. Kem. in exam. conc. Trid. Sess. 4. c) August. de doctr. Christ. libr. 2. cap. 8. Vide Mel. Can. lib. 2. de lo. Theol. c. 9. 10. 11. Con. Trident. Sess. 4.

Sectarii, pro regula posuit: sed illum Spiritum, quô totum corpus Ecclesiæ Christus animat? quæ quidem Ecclesia custos hujus depositi, non Magistra, quod hæretici cavillantur, thesaurum hunc universum, quem Tridentina Synodus est amplexa, vetustissimis olim Conciliis publicitus vendicavit. Idem Augustinus (*de prædestinatione sanct. cap. 24.*) de una Scripturarum particula speciatim differens, inducere in animum non potest, librum Sapientiæ, qui jam tum Ecclesiæ calculô, temporum serie, priscorum testimoniô, instigatione fidelium, ut firmus, & Canonicus robur obtinuerat, cujusquam temeritate, vel susurrô extrudi extra Canonem oportere. Quid ille nunc diceret, si viveret in terris, & Lutheros, Calvinôsque concerneret opifices Bibliorum, qui suâ limâ politulâ, & elegantulâ vetus, novumque Testamentum raserint, neque Sapientiam tantum, sed & alia per-

multa

multa de Canonorum librorum ordine segregaverint : ut quidquid ex horum officina non prodiêrit , illud ab omnibus phreneticô decretô , tanquam incultum , & horridum conspuatur ? Ad hoc tam dirum , & execrabile perfugium qui descenderint , ii certè licèt in ore suorum affectuum volitent , Sacerdotia nundinentur , declamitent in concione , ferrum in Catholicos , equuleum , crucemque consciscant ; tamen victi , abjecti , squalidi , prostrati sunt : quandoquidem arreptâ virgulâ censoriâ , veluti arbitri sedentes honorarii , divinas ipsas tabulas , si quæ ad stomachum non fecissent , oblitterant . Ecquis est , vel mediocriter institutus , qui talium cuniculos hostium reformidet ? qui hostes , quamprimum in corona vestra , eruditorum hominum , ad ejusmodi veteratorias artes , tanquam ad familiarem dæmonem currerent , non aurium convitiô , sed strepitu pedum exciperentur .

tur. Quærerem ab illis verbi gratiâ, quo jure corpus Biblicum detruncant, atque diripiunt? Respondent: non se veras Scripturas excindere, sed excernere supposititias. Quo iudice? Spiritu Sancto. Hoc enim responsum à A) Calvino præscribitur, ut Ecclesiæ iudicium, quò Spiritus examinantur, subterfugiat. Cur igitur alios alii lancinatis, cum omnes eodem Spiritu gloriemini? Calvinianorum spiritus recipit sex epistolas, quæ spiritui non placent Lutherano; freti tamen uterque sancto Spiritu. B) Anabaptistæ historiam Jobi fabulam appellant, tragicis, & comicis legibus intermixtam. Quî sciunt? Spiritu docente. C) Castalio, mysticum illud Salomonis canticum, quod, ut Paradisum animæ, ut manna reconditum, ut opus paras

A) Instit. lib. 1. cap. 7. num. 4. & 5.
 B) Xistus Sen. lib. 8. hæc. 10. C) Præf. in Cant. Vide Bezam in sua præfat. ante comment. Cal. in Josue.

paras in Christo delicias Catholici admirantur, nihilo pluris, quàm cantilenam de amicula, & cum pedisequis aulæ colloquium amatorium, venerens furcifer æstimavit. Unde hausit? à Spiritu. In Apocalypsi Joan. cujus omnes apices excelsum aliquid, & magnificum sonare confirmat, A) Hieronymus tamen, B) Lutherus, & Brentius, & Kemnitius, quiddam, nescio quid, difficiles Aristarchi desiderant, eò scilicet propendentes, ut exauçtoretur: quem percontati? Spiritum. c) Quatuor Evangelia fervore præposito Lutherus inter se committit, & prioribus tribus Epistolas Pauli longè præferens, *unicum* deinceps *Evangelium Joannis pulchrum, verum, præcipuum* decernit esse nominandum, quippe, qui, quod in ipso fuit, libenter etiam Apostolos suorum

C 2

rum

A) Epist. ad Paulin. B) Præfat. in Apost. Kemn. in exam. C) Præfat. in novum Testamentum.

rum rixarum socios adscripsisset: quo doctore? Spiritu. Quin etiam iste A) fraterculus, non dubitavit Evangelium Lucæ petulanti stylo perstringere, quòd in eo crebriùs bona nobis virtutum opera commendentur: quem interrogavit? Spiritum. Theodorus Beza verbum illud arcanum ex Lucæ B) vigesimo secundo capite: *Hic est calix, novum testamentum in Sanguine meo, qui (calix) pro vobis fundetur*, ausus est, ut corruptum, vitiatùmque traducere, quòd hæc oratio nullam expositionem, nisi de vino Calicis converso in verum Christi Sanguinem patiatur: quis indicavit? Spiritus. Denique cum omnia credant suo quisque spiritui, nomen sancti Spiritûs horribili blasphemia mentiuntur. Qui sic agunt, nõne se produnt? nõne faciè refutantur? nõne in confessu taliû virorum, quales estis Academici, tenentur,

ac

A) Ser. de Pharif. & Publican. B) Beza in Luc. 22.

ac minimò negotiò constringuntur? cum his ego timeam pro fide Catholica disputare, qui pessima fide voces non humanas, sed atheas tractavêre? Nihil hic dico, quæ vertendo perverterint, quamvis intolerabilia sint, quæ accusem. Gregorio Martino scientissimo linguarum collegæ meo, qui doctius, & plenius hoc præstabit, nihil præripio, nec aliis, quibus id laboris esse jam præ manibus intellexi. Facinorosius crimen est, ac tetrius, quod nunc persequor: inventos esse doctorculos, qui temulento quodam impetu in cœleste chirographum involârint: id ipsum pluribus locis, ut maculatum, ut mancum, ut falsum, ut surreptitium condemnârint: ejus partes aliquas correxerint, aliquas corroserint, aliquas evulserint: huic omne propugnaculum, quò muniebatur, in Lutheranos spiritus, tanquam in valla phantasmatum, pictósque parietes commutârint, ne

prorsus obmutescerent, quum in Scripturas erroribus suis infestas impingerent; quas nihilo commodius expedire, quàm sorbere favillas, aut saxa mandere potuissent.

Hæc ergo mihi prima ratio vehemens, & justa fuit, quæ ubi partes adversarias umbraticas, & fractas ostendisset, animum sanè addidit viro, & Christiano, & in his studiis exercitato, pro sempiterni Regis diplomate adversus reliquias profligatorum hostium decertandi.

C A P U T II.

SECUNDA RATIO

Sacrarum Literarum

Sententia.

*Dum, si textu sacrae Scripturae premantur, ad collationes scripturarum provocant Ministri; si ea ipsis eripiatur, relicta omni Ecclesiae anti-
quitate,*

quitate, ad proprium denique quisque spiritum, judiciúmque suum se refert, in omni sua scripturarum interpretatione: eo ipso quidem demonstrant, nil se solidum in Divinis retinuisse.

Alterum est, quod me quidem ad congressum incitârit, & horum apud me copiolas elevârit: adversarii perpetuum in scripturis exponendis ingenium, plenum fraudis, inane prudentiæ. Statim hæc Philosophi tangeretis. Itaque vos auditores expetii.

Sciscitemur ab adversariis, exempli gratiâ, quidnam secuti novam sectam intriverint, quâ Christus excluditur è coena mystica. Si nominant Evangelium, accurrimus. A nobis verba sunt: A) *Hoc est Corpus meum. Hic est Sanguis meus. Qui sermo visus est ipsi* B) *Luthero tam potens, ut cum etiam discuperet fieri*

C 4

Zvin-

Zvinglianus, quòd ea re plurimùm incommodare Pontifici potuisset; captus tamen, & victus apertissimo contextu cederet: neque minùs invitus Christum verè præsentem in Sacramento sanctissimo fateretur, quàm olim A) dæmones victi miraculis, Christum DEI filium vociferati sunt. Agedum, pagellâ scriptâ superiores sumus, de sententia scripti contenditur. Hanc pervestigemus ex verbis adjacentibus. B) *Corpus meum, quod pro vobis datur. Sanguis meus, qui pro multis effundetur.* Adhuc durissimæ partes Calvinii sunt, nostræ faciles, & explicatæ. Quid amplius? Conferte Scripturas, inquirunt. Maximè. Conspirant C) Evangelia, Paulus adstipulatur: D) voces, clausulæ, tota connexio, panem, vinum, insigne miraculum, cœleste pabulum, carnem, cor-

A) Matth. 8. Mar. 1. B) Luc. 22. Matth. 26.

C) Joan. 6. Matth. 26. Marc. 14. Luc. 22.

D) I. Cor. 11.

corpus, sanguinem, reverenter ingeminant. Nihil ænigmaticum, nihil offusum caligine loquendi. Tamen perstant adversarii, neque ullum finem faciunt altercandi: quid agimus? Opinor, audiatur antiquitas, & quod nos alteris alteri suspecti non possumus; illud, omnium sæculorum veneranda canities, Christo propior, ab hac lite remotior, decidat arbitriò. Non ferunt: prodi se ajunt: DEI Verbum purum putum inclamant, hominum commentarios averfantur. Insidiosè, ineptè. DEI Verbum perurgemus: obscurant. Divos testamur Interpretes: obsistunt. In summa, sic instituunt, nisi reorum judiciò steteris, nullum judicium fore. Atque ita se gerunt in omni, quam exercemus, controversia: de infusa gratia, de inhærente justitia, de Ecclesia conspicua, de necessitate Baptismatis, de Sacramentis, & Sacrificio, de piorum meritis, spe, & timore, de peccatis imparibus, de aucto-

ritate Petri, de clavibus, de votis, de Consiliis Evangelicis, de cæteris. Scripturas neque paucas, & ponderosas Catholici passim in libris, in colloquiis, in templis, in schola citavimus, atque discussimus: eluserunt. Veterum scholia Græcorum, & Latinorum admovimus: abnuerunt. Quid tum denique? D. Martinus Lutherus, aut verò Philippus, aut certè Zvinglius, aut sine dubio Calvinus, & Beza fideliter enarrârunt. Egône quenquam vestrûm existimem tam esse mucosis naribus, qui hoc artificium monitus non persentiscat? Quare fateor me Scholas Academicas cupidè requirere: ut inspectantibus vobis, calamistratos istos milites in solem, & pulverem è suis umbraculis evocatos, non meis viribus, qui cum nostris, centesima parte, non sum conferendus: sed valentissimâ causâ, & certissima veritate debilem.

CAPUT III.
TERTIA RATIO
Natura Ecclesiæ.

Dum Ecclesiam, tot nominibus in scripturis commendatam, ut ei adhæreamus, ad solos DEI electos, hominibus quidem invisibiles, soli autem DEO tandem notos, restringunt ministri; eo ipso se satis produnt, ad veram Ecclesiam minimè pertinere.

A Udito jam Ecclesiæ nomine, hostis expalluit. Sed tamen excogitavit quiddam, quod à vobis animadverti volo, ut falsi ruinam, & inopiam cognoscatis. Senserat in Scripturis tum Propheticis, tum A) Apostolicis, ubique honorificam Ecclesiæ fieri mentionem: vocari *Civitatem sanctam, fructiferam Vineam,*

C 6

neam,

A) Apoc. 21. v. 10. Psal. 79. vers. 9. Isa. 2. & 35. vers. 8. Cant. 6. Matth. 13. Ephes. 5. 1. Cor. 12. 1. Tim. 3. Joan. 14. Matth. 16. Matth. 18.

neam, Montem excelsum, directam
 Viam, Columbam unicam, Regnum
 cæli, Sponsam, & Corpus Christi, fir-
 mamentum veri, multitudinem illam,
 cui Spiritus promissus instillet o-
 mnia salutaria: illam, in quam uni-
 versam nullæ sint unquam fauces
 Diaboli morsum lethiferum impa-
 cturæ: illam, cui quicumque repu-
 gnet, quantumvis ore Christum præ-
 dicet, non magis Christo, quàm
 Publicanus, aut Ethnicus potiatur.
 Non est ausus contravenire sonitu:
 videri noluit Ecclesiæ, quam toties
 Scripturæ commemorant, refragari:
 nomen callidè retinuit, rem ipsam
 funditus definiendo sustulit. His
 enim proprietatibus delineavit Ec-
 clesiam, quæ penitus ipsam occu-
 pant, & A) dimotam à sensibus, tan-
 quam ideam Platoniam, secretis
 obtutibus hominum perpaucorum
 subjiciant; eorum tantummodo, qui
 sin-

A) Calv. Institut. lib. 4. cap. 1. num. 2.
 & 3.

singulariter afflati, corpus hoc aëreum intelligentiâ comprehenderent, & hujusce sodalitatis participes subtili quodam oculo lustrarent. Ubi candor? Ubi simplicitas? Quæ scripturæ? quæ sensa? qui Patres hoc penicillo depingunt Ecclesiam? sunt A) Christi ad Asiaticas Ecclesias, sunt Petri, Pauli, Joannis, aliorum ad diversas epistolæ: frequentes in Actis Apostolicis inchoantur, & propagantur Ecclesiæ. Quid istæ? Num soli DEO, & sanctis hominibus, an Christianis etiam cujuscunque generis manifestæ? Sed profectò durum telum necessitas est. Ignoscite. Nam qui sæculis omnino quindecim, non oppidum, non villam, non domum reperiunt imbutam doctrinâ suâ, donec B) infelix Monachus incoestò connubiò votam DEO virginem funestâset, aut C) Helvetus gladiator in Patriam conjurâset, aut sti-

C 7

gmati-

A) Apoc. 1. 2. 3. Act. 8. 10. 21. & seq.
B) Lutherus. C) Zvinglius.

gmaticus A) perfuga Genevam occupâisset; ii coguntur Ecclesiam, si quam volent, in latebris venditare, & eos parentes asserere, quos nec ipsi noverint, neque mortalium quisquam aspexerit. Nisi fortè gaudent majoribus illis, quos Hæreticos fuisse liquet; ut B) Aërio, Joviniano, Vigilantio, Helvidio, Iconomachis, Berengario, Waldensibus, Lolchar-do, Wicleffo, Hussio, à quibus pestifera quædam fragmenta dogmatum emendicârint. Nolite mirari, si fumulos istos non pertimui: quos, modò ad meridianam lucem venero, minimè fuerit laboriosum dispellere. Hæc est enim nostra sermocinatio. Dic mihi, subscribis Ecclesiæ, quæ sæculis anteaëctis viguit? omnino: obeamus ergo terras, & tempora: cui? cœtui fidelium: quorum? nomina nesciuntur, sed constat plurimos extitisse. Constat. quibus constat? DEO. Quis dicit? nos,

A) Calvinus. B) Henric. Pantal. in Chronogr.

nos, qui divinitus edocti sumus. Fabulæ: quî credam? si arderes fide, tam scires hoc, quàm te vivere.

Spektatum admissi risum teneatis.

Jubere Christianos omnes adjungere se Ecclesiæ, cavere, ne spiritali gladiô trucidentur, in domo DEI pacem colere, huic animas credere columini veritatis, isthic querelas omnes deponere, hinc ejectos habere pro Ethnicis; nescire tamen tot centenis annis, tot homines, ubinam illa sit, quive huc pertineant? unum illud crepare: in tenebris, ubi ubi sit Ecclesia, tantummodo Sanctos in æthera destinatos eâ contineri? Ex quo fit, ut si quis imperium sui Præfulis detrectare velit, scelere solvatur, dummodo sibi persuadeat Presbyterum in crimen incidisse, & ab Ecclesia protinus excidisse. Cum scirem adversarios talia comminisci, quod nullius ætatis Ecclesiæ consuêssent; & orbatos tota re, velle tamen inter angustias vocabulum

possidere : solabar me vestro acumine, atque aded mihi pollicebar fore, ut quamprimum hujusmodi technas ex ipsorum confessione cerneretis ; statim homines ingenui, & cordati, stultas argutias in vestram intextas perniciem discinderetis.

C A P U T IV.

QUARTA RATIO Concilia.

Dum Concilia generalia, ad quæ omnis Ecclesiarum Christi in terris Religio, maturitas, scientia, sapientia, dignitas congregatur, adhibitisque omnibus mediis, & Divinis, & humanis, quibus indagari veritas potest, Spiritûs sancti imploratur auxilium ; omnia tamen respuunt Ministri : eo ipso satis declarant, legitimâ veritatis inveniendæ viâ se omnino excidisse.

GRavis Ecclesia nascente quæstio
de

de legitimis cæremoniis, quæ credentium animos disturbavit, coactô Apostolorum, & Seniorum conciliô soluta est. Credidêre parentibus filii, pastoribus oves, in hæc verba mandantibus: A) *Placuit Spiritui sancto, & nobis*. Sequuta sunt ad extirpandam hæresim, quæ variè quibusque sæculis pullulavit, œcumenica veterum Concilia quatuor, tantæ firmitudinis; ut iis ante B) annos mille, singularis honos, tanquam Divinis vocibus haberetur. Non abibo longius. Etiam domi nostræ; c) comitiis regni, eadem Concilia, pristinum jus, inviolatâque dignitatem obtinent. Hæc citabo, téque ipsam Anglia, dulcissima patria, contestabor. Si, quemadmodum præ te fers, quatuor ista Concilia reverebere, summum honorem primæ sedis Episcopo, id est Petro D) de-

A) Act. 15. B) Greg. lib. 1. Epist. 24. c) An. 1. Elizab. D) Nic. Can. 6. Chalced. act. 4. & 16. Constant. cap. 5.

deferres : incruentum Corporis , & Sanguinis Christi Sacrificium in altari A) recognosces : Beatos Martyres , Divósque omnes Cœlites, ut pro te Christo supplicent , B) obsecrabis : mulierosos apostatas ab infando concubitu , & incoestu publico c) coërcebis : multa facies , quæ demoliris , multa , quæ facis , infecta voles . Porrò Synodos aliorum temporum , nominatim verò Tridentinam , ejusdem auctoritatis , ac fidei cum primis illis fuisse , quando usus venerit , demonstraturum me spondeo , atque recipio . Auctus igitur Conciliorum omnium validò , & exquisitò præsidio , cur non ingrediar in hanc palæstram , animò tranquillò , & præfenti , observaturus Adversarium , quò se proripiat ? Nam & evidentissima producam , quæ

A) Ephes. conc. in Epist. ad Nestor. Nic. c. 14. B) Chalc. act. 11. c) Nicæn. Concil. apud Soc. libr. 1. cap. 8. Vide Chalc. can. 4. 7. 14. 24.

quæ distorquere non poterit ; & probatissima, quæ respuere non audebit. Fortasse verbosius obloquendo diem extrahere conabitur : sed ab intentis hominibus , si vos ego bene novi , nec aures , nec oculos compilabit. Quòd si quis erit omnino tam demens , qui se unum opponat Senatoribus orbis terræ , & iis quidem omni exceptione majoribus , sanctioribus , doctioribus , vetustioribus ; libenter aspiciam illud os , quod ubi vobis ostendero , reliqua cogitationibus vestris relinquam. Interim hoc monebo : qui pleno Concilio rite , atque ordine consummato , momentum , & pondus abrogat ; videri mihi nullò consiliò , nullò cerebrò , neque solùm in Theologicis tardum , sed etiam in Politicis inconsultum. Si unquam DEI Spiritus illuxit Ecclesiæ , certè illud est tempus immittendi Numinis , quum omnium Ecclesiarum , quæ sunt in terris patentissimæ , Religio , maturitas ,

ritas, scientia, sapientia, dignitas, unam in urbem confluerint, adhibitisque modis omnibus, Divinis, & humanis, quibus indagari veritas possit, A) promissum implorent Spiritum, quò salutariter, & prudenter sanciant. Profiliat nunc aliquis factionis hæreticæ magistellus, attollat supercilia, suspendat nasum, frontem perfricet, judicésque suos scurriliter ipse judicet: quos ille ludos, quos jocos dabit? Repertus est B) Lutherus, qui diceret anteferre se Conciliis, duorum suffragia bonorum, & eruditorum hominum (putatote suú, & Philippi) si quando in Christi nomine consensissent. O circulos! Repertus est C) Kemnitius, qui Concilium Tridentinum ad suos vertiginis importunæ calculos exegerit: quid lucratus? Infamiam. Dum iste, nî caverit, sepelietur cum Arrio: Tridentina Synodus

A) Joann. 14. Matth. 18. B) Lib. de cap. Bab. C) Martin. Kemnitii examen Concil. Tridentini.

nodus, quò magis inveterascet, eò magis in dies, eoque perennius efflorescet. Bone DEUS! quæ gentium varietas, qui delectus Episcoporum totius orbis, qui Regum, & Rerum-publicarum splendor, quæ medulla Theologorum, quæ sanctitas, quæ lachrymæ, quæ jejunia, qui flores Academici, quæ linguæ, quanta subtilitas, quantus labor, quàm infinita lectio, quantæ virtutum, & studiorum divitiæ, augustum illud Sacrarium impleverunt? Audivi ego Pontifices exultantes, & in his Antonium Archi-Episcopum Pragensem, à quo sum creatus Presbyter, amplissimos, & prudentissimos viros, quòd in ea schola hæssissent aliquot annis: ut nullum Ferdinandi Cæsaris, cui multum debuerant, regalius, & uberius in se beneficium colerent; quàm hoc fuit, quòd in Tridentino Gymnasio legati ex Pannonia confedis-
sent. Intellexit hoc Cæsar, qui reversis ita gratulatus est: *Aluimus vos*

in Schola optima. Huc invitati fide publica, cur non properârunt adversarii, ut eos palàm refellerent, in quos ranunculi coaxant è caver-nulis? Hussio, & Hieronymo fregê-re fidem, inquit. Qui? Constan-tiensis Concilii Proceres. Falsum est: nullam enim dedêre. Sed nec in Hussium tamen animadversum fuisset, nisi homo perfidiosus, & pesti-lens, retractus ex fuga, quam ei Si-gismundus Imperator periculô capi-tis interdixerat, violatis etiam condi-tionibus, quas scriptô pepigerat cum Cæsare, vim omnem illius diploma-tis enervâset. Fefellit Hussium præ-cipitata malitia. Jussus enim, cum barbaras in sua Bohemia Tragoedias excitâset, semetipsum sistere Con-stantiæ, despexit prærogativam Con-cilii: securitatem petiit à Cæsare, Cæsar obsignavit; Christianus orbis resignavit, major Cæsare: redire ad mentem hæresiarcha noluit, perit. Hieronymus verò Pragensis
fur.

furtim venit Constantiam, protectus à nemine; deprehensus comparuit, peroravit, habitus est perbenignè: liber abiit, quò voluit, sanatus est, hæresim ejuravit; relapsus est, exustus est. Quid toties unum exemplum de sexcentis exagitant? Repetant Annales suos. A) Martinus ipse Lutherus, odium DEI, & hominum, Augustæ positus coram Cardinale Cajetano, nōne quod potuit, eructavit, & Maximiliani literis communitus, excessit? Idem accitus Wormatiam, cum & Cæsarem, & plerosque Imperii Principes haberet infensos, nōne Cæsaris verbò tutus fuit? Postremò Lutheranorum, & Zvinglianorum capita præsentè Carolo Quinto, Hæreticorum hoste, victore, domino, nōne datis induciis Confessiones suas toties innovatas exhibuère Comitibus Augustanis, & sospites abière? Haud secus, literæ
Tri-

A) Annò 1518. Annò 1521. Vide Concil. Trid. sess. 13. 15. & 18.

Tridentinæ locupletissimas adverfario cautiones providerant; uti noluit. Nimirum fe jaçtat in angulis, in quibus ubi tria verba Græca fonuerit, fapere videatur: abhorret à luce, quæ literatorum in numero poneret, & ad honefta fubfella devocaret. Catholicis Anglis tale chiographum impunitatis impetrent, fi diligunt falutem animarum. Nos Huffium non caufabimur: in Curiam, verbò Principis innixi, convolabimus.

Sed ut unde fum egressus, eò regrediar, Concilia generalia mea funt: primum, ultimum, media: his pugnabo. Haftam expectet adverfarius amentatam, quam evellere nunquam poterit: profternatur in eo Satanas, Chriftus vivat.

CAPUT V.

QUINTA RATIO

Patres.

Dum variè præ se contemnunt Doctores antiquos Ecclesiæ, & omnes, & singulos, Ministri, nec possunt aliter, si sibi constare velint; eo ipso manifestant, ab omni se DEI providentia, quâ Ecclesiam is suam perpetuò gubernat, alienos esse.

A Ntiochiæ, qua primùm in urbe Christianorum nobile cognomentum increbuit, Doctores, id est, Concionatores perquam celebres floruerunt. Hujusce generis A) Scribas, & Sapientes, doctos in regno DEI, nova promentes, & vetera, Christum callentes, & Moysen, Dominus ipse futuro gregi prospexerat. Hos ingentis beneficii locò donatos explodere, quanti maleficii D est?

A) Aëtior. 13. 1. Cor. 12. Ephes. 4. 1. Cor. 14.

est? explofit adversarius. Quid ita? quia stantibus illis concidisset. Id ego cum pro certissimo comperissem, pugnam simpliciter exoptavi; non illam joculararem, quâ turbæ velitantur in compitis, sed istam severam, & acrem, quâ congregimur in vestris Philosophorum spatiis

Pede pes, densusque viro vir.

Ad Patres si quando licebit accedere, confectum est prælium: tam sunt nostri, quàm Gregorius ipse decimus tertius, filiorum Ecclesiæ Pater amantissimus. Nam ut omittam loca sparsa, quæ ex monumentis veterum conquisita, nostram fidem appositè, affirmatèque propugnant; tenemus horum integra volumina, quæ de industria religionem, quam tuemur Evangelicam, distinctè, copiosèque dilucidant. Duplex Hierarchia Martyris a) Dionysii, quas classes, quæ
sacra,

A) S. Dion. Arcop. de quo vide 6. Synæ Adon. & alios.

sacra, quos ritus edocet? Pupugit ea res Lutherum A) tam valde, ut hujus opera *simillima somniis, nec non perniciosissima* judicaret. Imitatus parentem B) Causæus, nescio quis terræ filius ex Gallia, non est veritus hunc Dionysium inclytæ gentis Apostolum, vocitare *delirum senem*. Centuriatores vehementer offendit C) Ignatius; offendit & Calvinum, ut in ejus epistolis *deformes nævos, & putidas nænias*, hominum quisquiliæ notârint. Censoribus illis *fanaticum* D) *quiddam* Irenæus edidit: Clemens, auctor Stromatum, *Zizania, fæcèsque* protulit: reliqui Patres hujus ævi, sanè Apostolici viri, *blasphemias, & monstra posteris reliquerunt*. In E) Tertulliano rapiunt

A) Commen. in. 1. 13. 17. Deut. Item in e. Bab. B) Dial. 5. & 11. C) Cent. 2. c. 10. Cent. 1. lib. 2. c. 10. & seq. Instit. l. 1. c. 13. num. 29. D) Cent. 2. cap. 5. Cent. 1. lib. 2. cap. 10. & seq. E) Libr. de præsc. con. hæc.

piunt avidè, quod à nobis edocti, nobiscum communiter detestentur: sed meminerint libellum de præscriptionibus, qui nostri temporis sectarios tam insigniter perculit, nunquam fuisse reprehensum.

A) Hippolytus Portuensis Episcopus, quàm bellè, quàm clarè, Antichristi nervum, Lutherana tempora præmonstravit? Eum propterea *Scriptorem infantissimum, & larvam* nominant. Cyprianum delicias, & decus Africæ, Gallicanus ille B) Criticus, & c) Magdeburgici, *stupidum, & destitutum DEO, & depravatorem pænitentiae*, nuncupârunt. Quid admisit? Scripsit enim de virginibus, de lapsis, de unitate Ecclesiæ tractationes ejusmodi, eas etiam Epistolas Cornelio Romano Pontifici; ut nisi fides huic Martyri detrahatur, Petrus Martyr Vermilius, omnesque cum eo fœdera-

A) Orat. de conf. secul. B) Jucl. & c. Causs. dial. 8. & 11. c) Cent. 3. c. 4

derati, peiores adulteris, & sacrilegis habeantur. Ac ne singulis insistam diutius, Patres hujus sæculi damnantur omnes, *quippe qui doctrinam* A) *de pœnitentia*, mirè depravârint: quô pactô? nam austeritas Canonum, quæ viguit ea tempestate, majorem in modum displicet huic sectæ plausibili; quæ tricliniis aptior, quàm templis, voluptuarias aures titillare, & pulvillos omni cubito solet assuere. Quid ætas proxima, quid peccavit? Chrysostomus, & ii Patres B) *justitiam fidei* *fædè videlicet, obscurârunt*. Nazianzenus, quem honoris causâ Theologum veteres appellârunt, C) *Causæo* *judice, Fabulator quid affirmaret, nesciit*. Ambrosius à *Cacodæmone fasciatus est*, Hieronymus *æquè damnatus, atque diabolus, injuriosus* D) *Apostolo, blasphemus, sceleratus,*

D 3

inn-

A) Canones pœnitentiæ veteres. B) Præfat. in cent. 5. C) Dial. 6. D) Beza in Act. Apost. c. 23. v. 3. Test. Stanc. libr. de Trinit.

impius. Unus Gregorio Messonio, pluris est Calvinus, quàm centum Augustini. Parum est, centum: Lutherus nibili facit adversum se, A) mille Augustinos, mille Cyprianos, mille Ecclesias. Longiùs rem deducere supervacaneum puto. Nam in hos, qui bacchantur, quis miretur in Optatum, Athanasium, Hilarium, Cyrillos, Epiphanium, Basilium, Vincentium, Fulgentium, Leonem, Gregoriùmque Romanum, fuisse procacissimos?

Quamquam, si datur ulla rebus injustis justa defensio; non infior, habere Patres, ubicunque incideris, quod isti dum sibi consentiunt, necessariò stomachentur. Et enim qui odère stata jejunia, quò animò oportet esse in Basilium, Nazianzenum, Leonem, Chryso-stomum; qui de quadragesima, & indictis jejuniorum feriis, tanquam de rebus jam usitatis, conciones egregias publicârunt? Qui

A) Libr. cont. Her. 8. Reg. Angl.

Qui suas animas aurô, libidine, crapulâ, & ambitiosis conspectibus vendiderunt: possuntne non esse inimicissimi Basilio, Chrysofomo, Hieronymo, Augustino, quorum excellentes libri de Monachorum instituto, regula, virtutibus teruntur?

Qui captivam hominis voluntatem invexere, qui Christiana funebria sustulere, qui Divorum reliquias incendere; sintne placabiles Augustino, qui de Libero Arbitrio, libros tres; de cura pro mortuis, unum; de miraculis ad Basilicas, & memorias Martyrum, prolixum caput A) nobilissimi operis, & conciones aliquot exaravit?

Qui fidem suis captiunculis metiuntur; nonne succenseant Augustino, cujus est insignis B) Epistola contra Manichæum, quâ se profitetur, antiquitati, consensioni, success-

D 4

ces-

A) Libr. 22. de Civit. DEI c. 8. & serm. de divers. 34. & seq. B) Con. ep. Man. quam vocant fundament. cap. 4.

cessioni perpetuæ Ecclesiæ, quæ sola inter tot hæreses Catholicæ nomen usucapione vindicat, assentire?

A) Optatus, Milevitanus Episcopus, Donatianam partem revincit ex communione Catholica: nequitiam accusat ex decreto Melchias: B) hæresim refutat ex ordine Romanorum Pontificum: C) insaniam patefacit in Eucharistia, & Chrismate contaminatis: D) sacrilegium horret, ex diffractis altaribus, *in quibus Christi membra portata sunt, pollutisque calicibus, qui Christi Sanguinem tenuerunt.* De Optato quid sentiant, a vobis scire; quem E) Augustinus ut venerabilem, & Catholicum Episcopum, Ambrosio parem, & Cypriano; quem F) Fulgentius ut sanctum, & fidelem Pauli interpretatur.

A) Libr. 1. cont. Parmen. B) Libr. 2. C) Libr. 3. D) Libr. 6. E) Aug. lib. 1. contra Parmen. de unit. cap. 16. & lib. 3. de doct. Christ. cap. 40. F) Fulgent. libr. 2. ad Monim. Vide S. Hieron. de Scriptor. Ecclesiæ. Vide ep. Syn. Alexand. ad Felic. 2.

pretem, Augustini similem, & Ambrosii meminerunt.

Athanasii Symbolum in Templis concinunt. Num favent ei? qui Antonium Eremitam Ægyptium, gravis auctor, accuratò libellò dilaudaverit, quique cum Alexandrina Synodo, judicium Sedis Apostolicæ, Divi Petri, suppliciter appellârit? Prudentius in Hymnis, quoties precatur Martyres, quos decantat? quoties ad eorum cineres, & ossa, Regem Martyrum veneratur? num hunc probabunt? Hieronymus pro Divorum reliquiis, & honoribus scribit in Vigilantium; in Jovinianum, pro virginitatis gradu: hunc cène patientur?

Ambrosius tutores suos Gervasium, & Protasium, A) celebritate notissima, in Arianam ignominiam honestavit: cui factò divinif-

D 5

simi

A.) Vide Epist. D. Amb. ad Episc. Ital. Item ad So. lib. 10. epist. 82. Item ser. 91.

fimi A) Patres encomion tribuere : quod factum DEUS non unô prodigiô decoravit : num benevoli sunt Ambrosio futuri?

Gregorius Magnus noster Apostolus , planissimè noster est , eoque nomine nostris Adversariis odiosus : quem Calvinii rabies negat in Schola sancti Spiritûs educatum , propterea quòd sacras imagines , Illiteratorum libros appellâset.

Dies me deficeret numerantem Epistolas , Conciones , Homilias , Orationes , Opuscula , Disceptationes Patrum , in quibus ex apparato , graviter , & ornatè nostra Catholicorum dogmata roborârunt. Quamdiu apud Bibliopolas ista venierint , tamdiu frustra nostrorum Codices prohibentur : frustra servantur aditus , oræque maritimæ : frustra domus , arcæ , scrinia , capsulæ disquirun-

A) Aug. lib. 22. de Civitate DEI , cap. 8. Greg. Tur. lib. de gloria Mart. c. 26. Metaph. Instit. lib. cap. 11. num. 5.

runtur: frustra tot portis minaces
 tabulæ suffiguntur. Nullus enim
 Hardingus, nec Sanderus, nec Ala-
 nus, nec Stapletonus, nec Bristo-
 lius hæc nova somnia vehementiùs,
 quàm hi, quos recensui, Patres in-
 sectantur. Talia cogitanti accrevit
 animus, & desiderium pugnæ: in
 qua, quoquo se moverit adversa-
 rius, nisi gloriam DEO cesserit, feret
 incommodum. Patres admiserit,
 captus est: exclusit, nullus est.
 Adolescentibus nobis ita contigit.

Joannes Jueilus antesignanus Cal-
 vinianorum Angliæ, Catholicos ad
 Divi Pauli Londinensium incredibili
 jactantia laceffivit; invocatis per
 hypocrisin, & imploratis Patribus,
 quicumque intra salutis annum sex-
 centesimum claruissent. Accipiunt
 conditionem memorabiles viri, qui
 tum exulabant Lovanii, summis li-
 cet difficulatibus propter iniquita-
 tem suorum temporum circumsepti.
 Ausim dicere, tanto popularibus

nostris bono fuisse illam Juelli astutiam, inscitiam, improbitatem, imprudentiam, quas ii Scriptores feliciter expanderunt; ut vix aliud quidquam, memoriâ meâ, provenerit Anglorum Ecclesiæ laboranti fructuosius. Edictum continuò valvis appenditur, ne qui codices illiusmodi legerentur, néve haberentur: quum tantis clamoribus propemodum extorti prodiissent; didicêre, quicumque negotium attigissent, Patres fuisse Catholicos, id est, nostros. Neque hoc sibi, suisque vulnus inflictum A) Laurentius Humfredus tacuit, qui cùm Juellum quo ad cætera sustulisset; unam ei notam aspersit inconsiderantiæ, quòd Patrum calculos recepisset: quibuscum sibi nihil esse commercii, nec fore, sine ulla circuitione proloquitur.

Pertentavimus etiam familiariter aliquando Tobiam Matthæum, qui
nunc

A) Lib. de vita Juelli.

nunc in concionibus dominatur, quem propter bonas artes, & virtutum semina dileximus; ut responderet ingenuè, possétne, qui Patres assiduus lectitaret, istarum esse partium, quas ille suaferat? retulit, non posse, si pariter eos legeret, iisque crederet. Verissimum hoc verbum est, neque aliter, aut eum nunc, aut Matthæum Huthenum, qui vir nominatus in paucis, versare Patres dicitur; aut reliquos Adversarios, qui hoc faciunt, sentire arbitror.

Haftenus ergo securus in hanc aciem potui descendere, bellaturus cum iis, qui quasi auribus lupum teneant, æternam causæ maculam cogantur inurere; sive recusent Patres, sive deposcant. Nam in altero fugam adornant, in altero suffocantur.

CAPUT VI.

SEXTA RATIO

Firmamenta Patrum.

*Dum Ministri Patres aspernantur, cum
 ii maximè Scripturis Divinis nitantur ;
 eo ipso quidem unà cum ipsis,
 etiam ipsas scripturas in legitimo
 sensu aspernantur : sicque planum
 faciunt, cum DEO se minimè
 sentire.*

SI quibus unquam cordi, curæque
 fuit id, quod maximopere fuit,
 & esse debet, *Scrutamini Scripturas :*
Joan. 5. facile Principes, & palma-
 res in hoc genere sanctissimi Patres
 exstitère. Horum operâ, sumptu-
 que, tot gentibus, & linguis transcri-
 pta Biblia, & importata sunt. Ho-
 rum periculis, & cruciatibus, ere-
 pta de flammis hostilibus, & vasti-
 tate. Horum laboribus, & vigiliis,
 omnem in partem enucleata studio-
 siss.

ssimè. Die, noctúque sacras Literas imbibère, de suggestis omnibus sacras Literas edidère, immensa volumina sacris Literis ditavère, fidelissimis commentariis sacras Literas explicavère, cibos, & in ediam sacris Literis condière, occupati denique sacris in Literis, ad senectutem decrepitam pervenère.

Quòd si frequentes ipsi quoque ab auctoritate Majorum, ab Ecclesie praxi, à successione Pontificum, à Conciliis Oecumenicis, à Traditionibus Apostolicis, à cruore Martyrum, à scitis Præsulum, à visis, eventisque mirabilibus argumentati sunt; tamen omnium maximè, & libentissimè sanctarum Literarum testimonia densa conglobant, hæc premunt, in his habitant: huic *armaturæ fortium*, (*Cant. 4.*) duces robustissimi, sarta tecta Civitatis DEI, contra nefarios impetus quotidie munientes, optimo jure primas partes, honoratissimasque porrigunt.

Quò

Quò magis demiror illam exceptionem Adversarii superbam, & fatuam, qui velut aquam in profluyente quæritans, sic in Scripturis confertissimis, Scripturarum penuriam objectat. Tantisper se Patribus assensurum dicit, dum sacris Literis adhærescunt. Num loquitur ex animo? curabo igitur procedant armati, atque stipati Christo, Prophetis, Apostolis, atque omni apparatu Biblico, celeberrimi auctores, antiquissimi Patres, sanctissimi Viri, Dionysius, Cyprianus, Athanasius, Basilus, Nazianzenus, Ambrosius, Hieronymus, Chrysostronus, Augustinus, Latinusque Gregorius. Regnet in Anglia fides illa, utinam regnet! quam hi Patres amicissimi Scripturarum, ex Scripturis extruunt. Quas afferunt, afferemus; quas conferunt, conferemus; quod inferunt, inferemus. Placet? excresca: dic sodes. Minimè verò, inquis, nisi rectè exponant. Quid est hoc
 ipsum

ipsum rectè? Arbitratu tuo. Nihil-
ne pudet labyrinthi?

Ergo cum sperem in Academiis
florentissimis, confociatum iri bene
multos, qui non pingui Minerva,
sed acutò judiciò in has controver-
sias inspecturi sint, & horum re-
sponsa nugatoria libraturi; lætus hunc
diem campi præstolabor ut qui con-
tra sylvestres tumulos mendiculo-
rum inermium, nobilitatem, & robur
Ecclesiæ Christi cogitem educere.

C A P U T VII.

SEPTIMA RATIO

Historia.

*Omniū sæculorum historiæ Ecclesia-
sticæ, & universales, & certarum
gentium, nil nisi vel gesta Catho-
licorum, vel contra Catholicos moli-
tiones hæreticorum describunt. Dum
eam igitur oppugnant Ecclesiam Mi-
nistri;*

nistri; eo ipso vel nullam unquam post Apostolos Ecclesiam veram extitisse (re quidem) concludunt, vel se certè ad Ecclesiam minimè pertinere.

PRistinam Ecclesiæ faciem Historia prisca reteggit. (*Generales Historici.*) Huc provoco. Certè antiquiores Historici, quos etiam usurpant Adversarii, ferè numerantur: Eusebius, Damasus, Hieronymus, Ruffinus, Orosius, Socrates, Sozomenus, Theodoretus, Cassiodorus, Gregorius Turonensis, Usuardus, Regino, Marianus, Sigebertus, Zonaras, Cedrenus, Nicephorus. Quid narrant? Nostrorum laudes, progressus, vicissitudinem, hostes. Imò verò, quod observes diligenter, illi qui dissident à nobis odio capitali, Philippus, Pantaleon, Funecius, Magdeburgici, (*Hæreticorum chronica, & historia*) cùm se ad scribendam vel Chronologiam Ecclesiæ, vel Historiam appulissent; nisi nostrorum gesta colligerent, ac inimicorum

Eccle.

Ecclesiæ nostræ fraudes, & scelera
coacervarent, mille quingentos
annos argumenti vacui prætermittent.

Cum his considera peculiare certarum Historiographos regionum, qui unius acta cujusque populi, curiosius, operosiusque scrutati sunt, (*Historici certarum gentium.*) si quasi spartam adepti, quam locupletare modis omnibus, & perpolire cuperent; qui ne convivia quidem lautiora, aut manicatas tunicas, aut pugionum capulos, aut inaurata calcaria, talisque minutias, si novitatem saperent, tacuere: profecto si quid in religione mutatum, aut à primis degeneratum sæculis inaudissent, frequentes memorassent: si non frequentes, saltem aliqui; si non aliqui, unus aliquis abque dubio. Nullus omnino, neque benevolus nobis, neque malevolus, non modò quicquam tale prodidit, sed nec significavit.

Verbi gratiâ. Dant nobis Adversarii, nec aliter possunt, fuisse Romanam Ecclesiam aliquando Sanctam, Catholicam, Apostolicam: tum, cum hæc à Divo Paulo promerisset elogia. A) *Vestra fides annuntiatur in universo mundo: sine intermissione memoriam vestri facio.* B) *Scio quoniam veniens ad vos in abundantia benedictionis Christi veniam:* C) *Salutant vos omnes Ecclesiæ Christi, vestra enim obedientia in omnem locum divulgata est.* Tum, cum ibi D) Paulus in libera custodia disseminaret Evangelium: tum, cum in ea quondam E) *Babylone collectam Ecclesiam Petrus regeret:* F) tum, cum ille Clemens apprimè laudatus ab G) Apostolo, sederet ad ipsa gubernacula: tum, H) cum profani Cæsares, ut Nero, Domitianus, Trajanus, Anton-

A) Rom. 1. B) Rom. 15. C) Rom. 16. D) Act. 28. E) 1. Petr. 5. F) Hieron. in c. Scrip. Eccles. & Papias apud Euf. 2. histor. 14. G) Phil. 4. H) Iren. lib. 3. cap. 3.

toninus Romanos Pontifices laniant: tum etiam, vel A) Calvino teste, cum Damasus, Syricius, Anastasius, Innocentius clavum teneant Apostolicum. Hôc enim sæculô nihil adhuc, præsertim Romæ, digressos ab Evangelica doctrina liberaliter ille concedit.

Quando igitur hanc fidem tanto-perè celebratam Roma perdidit? quando esse desiit, quod antè fuit? Quo tempore, quo Pontifice, quâ viâ, quâ vi, quibus incrementis, urbem, & orbem Religio pervasit aliena? Quas voces, quas turbas, quæ lamenta progenuit? Omnes orbe reliquo sopiti sunt, dum Roma, Roma inquam, nova Sacramenta, novum sacrificium, novum Religionis dogma procuderet? Nullus existit Historicus, neque Latinus, neque Græcus, neque remotus, neque
citi-

A) Instit. lib. 4. c. 2. num. 3. & in Epist. ad Sadol. Vide Coclx. in Anno 1523.

citimus, qui rem tantam vel obscure jaceret in commentarios.

Ergo perspicuum hoc quidem est, si quæ nos credimus, Historia multa, & varia, nuncia vetustatis, vita memoriæ loquitur, ac repetit affluenter; quæ isti obtrudunt, nulla narratio post homines natos, in Ecclesia valuisse commeminit: & Historicos esse meos, & incursiones adversarias esse frigidissimas; quæ nihil movere possint, nisi prius receptum sit, omnes omnium temporum Christianos in spissam perfidiam, atque in Gehennæ voraginem corruisse, donec Lutherus Boram constuprâset.

C A P U T VIII.

OCTAVA RATIO

Paradoxa.

*Cum portenta opinionum absurdissimarum invexerint Ministri, de DEO,
de*

de Christi persona, de hominis natura, de peccato, de justitia, de Sacramento, de moribus Christianis: jure optimo inferimus, à Divinæ veritatis Spiritu eos minimè gubernari.

EGO verò præstantissimi viri, cùm de multis hæresibus, quædam apud me opinosissimorum portenta reputo, quæ mihi venient expugnanda; me ipsum inertix, vecordixque condemnem, si cujusquam in experiundo facultatem, aut vires extimescerem. Sit ingeniosus, sit eloquens, sit exercitatus, sit omnium librorum helluo; tamen aridus appareat, & balbus necesse est, cùm hæc tam *adivara* sustentabit. Disputabitur enim, si fortè nobis annuent, de DEO, A) de Christo, de Ho-

De DEO A) Calv. Instit. lib. 1. cap. 18. lib. 2. c. 4. lib. 3. cap. 23. & 24. Pet. Mar. in 1. San. 2. Melanchth. an. in cap. Rom. 8. Wittemb. 1524. Sic docet Luth. in asser. 36. & in resol. ass. 36. & in lib. de ser. arbitr. Præfat. in anno. Phil. in epist. ad Rom. in Apol. Eccl. Anglic. Vide enc. pro anno 1543. De Christo.

Homine, de peccato, de Justitia, de Sacramentis, de Moribus. Videro, an ausint adseverare, quæ sentiunt, quæque rebus addicti necessariis divulgant inscriptiunculis. Faxo, nôrint ista A) suorum Axiomata: *DEUS est auctor, & causa peccati, volens, suggerens, efficiens, jubens, operans, & in hoc impiorum scelerata consilia gubernans. Proprium DEI opus fuit, ut vocatio Pauli, sic adulterium Davidis, Judæque proditoris impietas.* Monstrum hoc, cuius Philippum aliquando puduit; Lutherus tamen, à quo Philippus hauserat, quasi oraculum cœleste miris extollit laudibus, & alumnum suum eo nomine tantum non exæquat Apostolo Paulo. Percontabor etiam, quid animi Luthero fuerit, quem Angli Calviniani *virum divinitus datum ad orbem illuminandum* pro-

A) Instit. lib. 1. c. 13. num. 25. & 24. Beza in Hes. Beza contra Smidel. lib. de unitat. hypostat. duab. in Christo nat.

pronunciant; cùm hunc versum demeret supplicationibus Ecclesiæ: *Sancta Trinitas unus DEUS, misere-
rere nobis.*

Mox ad personam A) Christi progrediar. Quæram, ista sibi quid velint? Christus DEI, filius DEUS de DEO, Calvino; *DEUS ex sese*, Bezæ; *non est genitus de Patris essentia*. Item: *Ducæ constituentur in Christo uniones hypostaticæ: altera animæ cum carne, divinitatis cum humanitate altera.* B) *Locus apud Joannem: Ego, & Pater unum sumus, non ostendit Christum DEUM Homousion DEO Patri.* Sed & *anima mea*, inquit Lutherus, *odit hoc verbum Homousion*. Pergite. C) *Christus ab infantia non fuit gratiâ*

E

con-

A) Calv. in Joan. 10. B) Luth. cont. Laton. C) Buc. in Lu. 2. Calv. in har. ev. Luc. Lof. Item Melanch. in Evan. Dom. 1. post Epiph. Marlorat. in Matth. 26. Calv. in ar. Evan. Bren. in Luc. part. 2. hom. 65. & in Catec. an. 1551. & in Joan. hom. 54. Calv. in har. evang. In eand. sent. Loff. in Matth. 26. Schmid. Conc. de pass. & cœna Dom. Æpinus. com. in Pl. 16.

consummatus, sed animi dotibus, velut cæteri homines adolevit: usu factus quotidie sapientior, ita, ut puerulus ignorantiam laborarit. Quod perinde est, ac si dicerent, originis labe, & vitio sordidatum. Sed cognoscite diriora. Christus cum orans in horto, sudoribus aquæ manaret, & sanguinis, sensu damnationis æternæ cohorrui: vocem edidit sine ratione, sine spiritu, vocem doloris, impetu repentinam: quam ut non satis meditatam, celeriter castigavit. Est ne aliquid amplius? attendite. Christus cum actus in crucem exclamaret: DEUS meus, DEUS meus, ut quid dereliquisti me! accensus est flammis inferni, desperationis vocem emisit, non aliter affectus, quam si pereundum ei foret interneccione sempiterna. His etiam, si quid possunt, addant: Christus inquit, descendit ad inferos, id est, mortuus gebennam gustavit, nihilo minus quam animæ damnatorum: nisi quod sibi restituendus erat. Quandoquidem enim morte corporea

porea nobis nihil profuisset ; anima quoque cum morte luctari debuit æterna, atque hoc modò nostrum scelus, suppliciumque dependere. Ac ne quis fortè suspicetur, istud Calvino per injuriam obrepisse ; idem A) Calvinus omnes vos, si qui doctrinam istam solatii plenam exagitastis, perditos appellat nebulones. Tempora, tempora ! cujusmodi monstrum aluistis ? Cruor ille delicatus, & regius, qui de innocentis Agni corpore lacerato, fisisque scaturit ; cujus cruoris una quævis guttula, propter dignitatem Hostiæ, mille mundos redimere potuisset ; nihil humano generi profecit, nisi B) mediator DEI, & hominum, homo Christus JESUS, mortem quoque secundam, mortem animæ, mortem gratiæ, peccati solius, & exitiabilis blasphemiæ sociam pertulisset ? Præ hac insania modestus

E 2

vi-

A) Calvin. Instit. lib. 2. cap. 16. Brent. in Catech. 1551. Instit. lib. 2. c. 16. num. 12.

B) 1. Tim. 2. Apoc. 2.

videbitur A) Bucerus, quanquam est impudens, qui infernum in Symbolo, sepulchrum accipit, per Epexegeſin valdè præpoſteram, ac potiùs Tautologiam ineptam, atque ſtolidam. Anglicani ſectarii, pars Calvino idolo ſuo, pars Bucero magno Magiſtro ſolent accedere: pars etiam ſubmurmurant in hunc articulum, ne quid faceſſat ultrà moleſtiæ; quemadmodum ſine tumultu penitùs eximatur de Symbolo. Id verò etiam fuiſſe tentatum in conventiculoſ quodam Londinenſi, memini narrare mihi, qui interfuit, Richardum Chenium miſerrimum ſenem, malè mulctatum à latronibus foris, neque tamen ingreſſum in paternam domum. Haſtenus de Chriſto.

De homine quid? *Imago DEI penitùs B) in homine deleta eſt, nullà boni*

A) Bucer. in Matth. 37. De homine. B) Illyr. in var. lib. de Orig. pecc. Calv. Inſt. lib. 2. c. 3. Sarcer. de Conf. ver. Eccl. Æpin. & imb. & pecc. Sanct. Kem. contra cenſur. Calv. De peccato.

boni scintillâ superstitie: tota natura, quoad omnes animæ partes, ita funditus eversa; ut ne renatus quidem, & sanctus, quicquam sit aliud intrinsecus, nisi mera corruptio, atque contagio. Quorsum ista? ut qui sola fide gloriam rapturi sunt; in omnium turpitudinum cœno volutati naturam accusent, virtutem desperent, præcepta deonerent.

Huc A) Illyricus Magdeburgensium Primipilus, illud suum adjecit immane placitum de originis peccato: quod esse vult, *intimam substantiam animarum: quippe quas post Adami lapsum Diabolus ipse procreet, & in sese transformet.* Hoc quoque tritum est in hac fæce: *omnia peccata esse paria: sed ita (ne Stoici reviviscant) si DEO Judice ponderentur.* Ac si DEUS, æquissimus Judex, oneri nostro cumulum potiùs, quàm leva-

E 3

men-

A) Illyr. in var. libr. de Orig. pec. Vide Heshuf. in ep. ad Illyr. Calv. in Antidot. Concil. Trident. Idem docuerat Wiclef. apud Walden. libr. 2. de Sacram. cap. 154. De gratia.

mentum faceret; & id quod non est in re, cùm sit ipse justissimus, exaggeraret. Hâc trutinâ, non leviùs in DEUM severissimè judicantem deliquerit ille caupo, qui gallum galinaceum, quando non est opus, occiderit; quàm infamis ille Sicarius, qui plenus Bezâ, Gallum Heroa Guisium, admirabili virtute Principem, displosâ fistulâ clanculum interemit: quo facinore nihil vidit orbis noster, ætate nostra funestius, nihil luctuosius.

Sed fortasse, qui jam sunt in peccati conditione tetrici, magnificè philosophantur de divina gratia: quæ huic malo succurrere, ac mæderi possit. Præclaras verò A) isti partes assignant gratiæ, *quam neque infusam cordibus nostris, neque ad resistendum sceleribus validam esse latent; sed extra nos in solo DEI favore*

A) Luth. in Resp. contra Lovan. Bucer. in Joan. 1. Wald. in nata. Christi. Brent. ho. 12. in Joan. Cent. lib. 1. cap. 4. De justitia.

re collocant : qui favor non emendet
 impios, nec purget, nec illuminet,
 nec ditet; sed veterem illam senti-
 nam adhuc manentem, atque fœ-
 tentem, ne deformis, & odiosa pu-
 tetur, DEO connivente dissimulet.
 Quo suo plasmate tantoperè dele-
 ctantur, ut ne *Christus quidem aliter,*
apud illos gratiâ plenus, & veritate di-
catur; quàm quòd ei DEUS Pater
mirandum in modum faverit.

Quæ res ergo justitia est? A) *Re-*
latio. Non enim ex Theologicis
 concinnata virtutibus, fide, spe,
 charitate, quæ animam suo nitore
 convestiant; sed tantùm *occultatio*
delicti, quam qui sola fide prebenderit,
ille tam de salute certus est, ac si jam pri-
*dem interminatò Cæli gaudiò fruere-
 tur.*

Age somniet hoc: sed unde con-
 stare poterit de futura perseveran-
 tia; B) qua qui caruit, exivit in-

E 4

fe-

A) Hesh. de just. in ref. ad 115. object.
 Illyr. in Apol. conf. Augus. c. 6. de Justific.
 Calv. Instit. lib. 3. cap. 2. num. 28. & 42.

B) Matth. 12, Luc. 11.

felicissimus, licet ad tempus pure,
 pieque justitiam coluisset? Imò ve-
 rò hæc tua fides, A) Calvinus ait,
nisi tuam tibi perseverantiam firmè pro-
nunciet, ut hallucinari nequeas, tan-
quam inanis, & languida sperneretur.
 Agnosco discipulum Lutheri. *Chri-*
stianus, inquit ille, etiam volens, non
potest salutem perdere, nisi nolit credere.

Ad Sacramenta festino. Nullum,
 nullum, non duo, non unum, ô sancte
 Christe reliquerunt. *Ipsorum quippe*
panis, venenum est. Baptismus, etsi ad-
huc verus est, tamen ipsorum ju-
diciò nihil est, B) non est unda salu-
tis, non est canalis gratiæ, non deri-
vat in nos Christi merita; sed significa-
tio duntaxat salutis est. Itaque nibilo
pluris Baptismum Christi, quoad na-
turam rei, quàm Joannis fecere cære-
 mo-

A) Calv. Instit. lib. 4. cap. 15. num. 2.
 & 10. & 7. Cent. 1. lib. 1. cap. 10. Luth.
 lib. de Cap. Babyl. Magd. cent. 2. & 5.
 cap. 4. B) Luth. advers. Cochlæ. Item ep.
 ad Melan. 22. & in ep. Walden. Anabaptistæ.
 Apoc. 13. De moribus.

moniam. *Si habeas, rectè: si careas, nihil damni: crede, salvus es, antequam abluâre.* Quid ergo parvuli, qui nisi juventur virtute Sacramenti, sua fide miselli nihil assequuntur? *Potius quàm Sacramento Baptismatis quicquam tribuamus, inquit Magdeburgici, demus inesse fidem ipsis infantulis, quâ servantur; cuius fidei pulsus quosdam abditos intelligant ipsi, qui vivant, nec ne, nondum intelligunt. Durum. Si hoc aded durum est, Luheri pharmacum audite. Præstat, inquit, omittere, quandoquidem nisi credat infans, nequicquam lavatur.* Hæc illi quidem, anticipites animô, quidnam enuncient categoricè. Ergo Balthasar Pacimontanus, diribitor interveniat: qui parens Anabaptistarum, cum parvulis motum fidei non posset affingere; Lutheri cantiunculam approbavit, & pædobaptismum ejiciens è templis, *neminem nisi adultum fonte sacro decrevit abluere.* Ad reliqua Sa-

eramenta quod attinet, quamvis illa bestia multiceps horrendas eructet contumelias; tamen, quia quotidiana jam sunt, & callum auribus obdlexerunt, hic prætereo.

Restant Hæreticorum de vita, & moribus frustra nocentissima, quæ A) Lutherus evomuit in chartas: ut ex unius pectoris impuro gurgustio pestem Lectoribus inhalaret. Audite patienter, & erubescite, & mihi date veniam recitanti. *Si nolit uxor, aut non possit, veniat ancilla. Siquidem res uxoria tam est cuique necessaria, quàm esca, potus, somnus. Matrimonium est virginitate multò præstantius. Eam Christus, eam Paulus dissuaservunt hominibus Christianis.* Sed hæc fortasse propria Lutheri sunt. Non sunt. Etiam nuper à meo Charco, sed miserè,

A) Ser. de Matrim. & Lib. de vit. cont. & aff. ar. 16. lib. de vot. Evang. Lib. de vot. Monasticis. Charc. lib. in Cens. suum. Luth. ser. de Pet. Item in asper. art. lib. 32. libr. de ser. arb. & sermon. de Moyf. Item lib. de capt. Bab. c. de Euch. De Ordine. de Baptif.

serè, timidèque defenduntur. Vultisne plura? quid nî? *quantò sceleratior es, inquit, tantò vicinior gratiæ.* Omnes actiones bonæ peccata sunt: DEO Judice mortifera; DEO propitio leuiuscula. Nemo malum suapte voluntate cogitat. Decalogus nihil ad Christianos. Opera nostra DEUS nequaquam curat. Soli rectè participant Cœnâ Dominicâ, qui tristes, afflictas, perturbatas, confusas, erraticas apportant conscientias. Confitenda crimina sunt, sed cui libet; qui si te vel joco absolverit, modò credideris, absolutus es. Legere preces horarias non est Sacerdotum, sed Laicorum. Christiani liberi sunt à Statutis hominum. Satis, superque lacunam istam commôsse videor. Jam finio. Nec verò puteatis, iniquiorem esse me, qui Lutheranos, & Zvinglianos promiscuè coarguerim. Nam isti A) memores à quo profeminati sint, inter se fratres, & amici volunt esse; adeo-

E 6

que

A) Apol. Eccl. Angl.

que gravem interpretantur injuriam, cum in ulla re præter unam discriminantur.

Equidem non sum tanti, ut vel mediocrem locum mihi sumam in selectis Theologis, qui hodie bellum hæresibus indixere: sed hoc scio, quantuluscunque sum, periclitari me non posse, dum Christi gratiâ fultus, adversum talia commenta, tam invisa, tam insulsa, tam bruta, cœlô, terrâque juvantibus præliabor.

C A P U T IX.

N O N A R A T I O

Sophismata.

Quoniam præcipua firmamenta sua in Sophismatis habent Ministri; dum vel umbras sibi ipsi fingunt, quas oppugnent in Ecclesia, vel inani nunc logomachia, nunc homonymia, nunc circulatione, se, suâque tventur:

ex eo ipso quidem satis constat, nihil solidæ veritatis apud ipsos reliquum esse.

SCitum est, inter cæcos luscum regnare posse. Apud rudes valet sæpe fucata disputatio, quam Schola Philosophorum exhibilat. Multa, peccat Adversarius in hoc genere; sed quatuor fallaciis plerumque con-
suetur: quas in Academia malim, quàm in trivio retexere.

Primum vitium *Schiamachia* est, quæ auras, & umbras magno conatu diverberat. Hôc pactô: contra cœlibes juratos, & votos in castimoniam, quòd nuptiæ bonæ sint, virginitas melior; afferuntur Scripturæ loquentes honorificè de conjugio. (*1. Cor. 7.*) Quem feriunt? Contra meritum hominis Christiani, tinctum Christi Sanguine, alioqui nullum, promuntur testimonia, quibus jubemur, nec naturæ, nec legi, sed Sanguini Christi fidere. Quem refellunt? In eos, qui colunt Cœli-
tes,

tes, ut famulos Christi maximè gratiosos, citantur integræ pagellæ, quæ vetant colere multos DEOS. Ubinam sunt? Hujusmodi argumentis, quæ apud hæreticos infinita reperio, nobis esse detrimento non poterunt; vobis esse fastidio poterunt.

Aliud vitium *Logomachia* est, quæ sensa deserens, loquaciter cum verbo litigat; *Invenias mihi Missam*, inquiunt, *aut Purgatorium in Scripturis*: Quid ergo? Trinitas, Homoussios, Persona, nunquam sunt in Bibliis, quia voces istæ non sunt? Affine est huic peccato, Literarum aucupium: quum neglecta consuetudine, & mente loquentium, quæ vita vocabuli est, adversus Elementa contenditur. Nempe sic ajunt: *Presbyter nihil est Græcis aliud, nisi Senior*: *Sacramentum, quodvis mysterium*.

Cæterùm acutè D. Thomas, ut omnia, (*in 1. part. q. 13. art. 2. ad 2.*) *in vocibus*, inquit, *videndum*

non tam ex quo, quàm ad quid sumantur.

Tertium *Homonymia* est, longè latèque patens. Ut *Quorsum* ordo *Sacerdotum*, (*Apocal. 5*) cum *Joannes omnes nos vocaverit Sacerdotes?* Etiam hoc addidit. *Regnabimus super terram.* Quorsum ergo *Reges?* Item. *Propheta celebrat jejunium spiritale*, (*Esa. 48.*) hoc est, ab *inveteratis criminibus abstinentiam.* *Valeat ergo ciborum delectus, & dierum præscriptio.* *Siccine?* Igitur insanierunt *Moyfes, David, Helias, Baptistes, Apostoli*, qui *biduo, triduo, vel hebdomadis inediam terminârunt*: quæ quidem, ut à crimine, debebat esse perpetua. Hoc quale sit, jam vidistis: propero.

Quartum his adjicitur, *Circulatio.* In hunc modum: *Da mihi notas, inquam, Ecclesiæ. Verbum DEI, & purissima Sacramenta.* Hæc cine sunt apud vos? *Quis dubitet?* Ego verò pernego. *Consule Verbum DEI.*

DEI. Jam consului, minúsque vobis, quàm antè faveo. *Ab, tamen planum est.* Proba mihi. *Quia nos ne latum quidem unguem discedimus à verbo DEI.* Ubi est acumen tuum? sempérne capies pro argumento illud ipsum, quod ponitur in quæstione? Quoties hoc jam inculco? Non tu evigilas? Num faces admovendæ sunt? Dico, à te perperam exponi verbum *DEI*: testes habeo quindecim ætates: ista sententiæ non meæ, non tuæ, sed harum omnium. *Stabo sententiæ verbi DEI: Spiritus ubi vult, spirat.* (*Joan. 3.*) Eccum, quos gyros, quas rotas fabricat? Hic nugator tot verborum, atque Sophismatum architectus, nescio cui formidolosus esse queat; molestus erit fortasse. Molestiam vestra prudentia sublevabit, formidinem res eripuit.

CAPUT X.

DECIMA RATIO

Omne genus testium.

Quoniam quocumque nos vertamus, Catholicæ quidem Religionis testimonia plurima invenimus, nulla verò Evangelicorum; sive inquam Beatos cælites contemplemur, sive damnatos inferni, sive Judæos Ecclesiam persequentes, seu gentiles, seu Turcas, seu hæreticos, seu terras denique, & nationes integras ad Christum conversas, hisque similia alia: meritò concludimus, extra unam Ecclesiam Catholicam, nullam salutis viam superesse.

HÆc erit vobis directa via, ita ut stulti non errent per eam. Esa. 35. Quis enim quamvis hebes in plebecula, dummodo salutis cupidus, parumper attenderit; semitam Ecclesiæ tam egregiè complanatam, non

non videat, non teneat, vepres, & cautes, & avia detestatus? Erunt hæc etiam rudibus explorata, sicut Esaias vaticinatus est: vobis igitur, si voletis, exploratissima.

Theatrum universitatis rerum ponamus ob oculos; quidquid est uspiam peragremus: omnia nobis argumentum suppeditant. Eamus in cœlum: A) Rosas, & Lilia contemblemur; purpuratos nempe Martyriô, candidatos innocentia. B) Romanos inquam Pontifices, tres & triginta continenter occisos: Pastores terris omnibus, qui suum pro Christi nomine sanguinem oppignorarunt: Greges fidelium, qui Pastorum vestigiis institère. C) Divos omnes Cœlites, qui turbæ hominum, puritate, & sanctimoniâ præluxère. Nostros hic vixisse, nostros hinc emigrâsse reperias. Noster fuit, ut parvula delibemus, ille Martyrii sitient-

A) Aug. ser. 37. de Sanct. B) Dam. in vit. Pont. Rom. C) Hier. in cat. Scrip.

tiētiſſimus Ignatius: A) qui in re-
bus Eccleſiæ neminem, ne Regem qui-
dem æquavit Epifcopo: qui traditiones
quasdam Apoſtolicas, quarum teſtis ipſe
fuerat, ne dilaberentur, ſcripto man-
davit. Noſter Anachoreta B) Te-
leſphorus: qui jejunium quadrageſi-
mæ ſancitum ab Apoſtolis obſervari ſe-
verius juſſit. Noſter C) Irenæus, qui à
ſucceſſione, Cathedrâque Romana fidem
Apoſtolicam declaravit. Noſter etiam
Victor Pontifex, qui Aſiam edictô
D) coërcuit univerſam: quod cùm
aliquibus, atque etiam huic Irenæo
viro ſacratiffimo videretur aſperius;
nemo tamen attenuavit, ut exoti-
cam poteſtatem. E) Noſter Poly-
carpus, qui ſuper quæſtione Paſcha-
tis Romam adiit; cujus ambuſtas re-
liquias Smyrna collegit, anniverſa-
rio die, ritûque legitimo, ſuum E-
piſ-

A) In Epift. ad Smir. Euseb. lib. 3. cap. 30.
B) Dam. in vit. Theſ. tom. 1. con. c. ſtat.
d. 5. C) Lib. 3. c. 3. D) Euf. 5. hiſt. 24.
E) Euf. 4. hiſt. 13. & 14. Suidas.

piscopum venerata. Nostri A) Cornelius, & Cyprianus, aureum par Martyrum, ambo magni Præsules: sed major ille, qui Romanus Africanum errorem resciderat; hic nobilitatus observantiâ, quâ Majorem est profecutus, amicissimum sui. Noster Sixtus, *cui ad aram solennibus sacris operanti ministrârunt è Clero Septemviri.* Noster Laurentius hujus Archidiaconus, quem Adversarii de suis fastis ejiciunt; quem ante mille ducentos annos, vir consularis B) Prudentius sic ornavit:

Quæ sit potestas credita,
 Et muneris quantum datum,
 Probant Quiritum gaudia,
 Quibus rogatus annuis.
 Hos inter, ô Christi decus,
 Audi, & Poëtam rusticum,
 Cordis fatentem crimina,

Et

A) Euf. 7. hist. 2. interp. Ruff. B) Prud. in Hym. de S. Laur. Vide Aug. Ser. 1. de S. Laur. Am. lib. 1. off. cap. 4. lib. 2. off. 28. Leo. Ser. in die S. Laur.

Et facta prodentem sua.
Audi benignus supplicem
Christi reum Prudentium.

Nostræ, Virgines illæ perbeatæ:
A) Cecilia, Agatha, Anastasia, Barbara, Agnes, Lucia, Dorothea, Catharina, quæ decretam pudicitiam adversus & hominum, & Dæmonum tyrannidem firmaverunt. Nostra Helena, quam Dominicæ Crucis inventio celebravit. Nostra Monica, quæ moriens orari, & sanctificari pro se mortua, ad altare Christi religiosissimè flagitavit. Nostra Paula, quæ ex urbano Palatio, & optimis prædiis, in speluncam Bethlehemi-

A) Metap. Am. ser. 90. tom. 3. & lib. 1. de vir. Ado. Tre. in Mart. Euf. 8. hist. 17. Ruff. lib. 1. c. 8. Ex Aug. lib. 9. conf. c. 7. usque ad 13. Hier. in Epist. Paul. & Cath. Athanas. in vita S. Anton. Ambr. in orat. fun. de Satyro. Joan. Diac. Sever. Sulpit. Metaph. Greg. lib. 2. Dial. Vide Tomos Surii. Euseb. 4. hist. 5. Hier. in epist. Paulæ, & in epist. ad Marcell. & passim in epist. Leo ser. de D. Laurent. Prud. in Hym. de S. Laur.

hemiticam, tantis itineribus peregrina cucurrit; ut ad Christi vagientis cunabula delitesceret. Nostri Paulus, Hilarion, Antonius, seniculi solitarii. Noster Satyrus, Ambrosii germanus frater; qui tremendam illam hostiam circum se gestans in orario, naufragus insiliit in Oceanum, & fide plenissimus enatavit. Nostri Nicolaus, & Martinus Episcopi; exerciti vigiliis, paludati ciliciis, jejunio pasti. Noster Benedictus, tot Monachorum Pater. Chiliadas istas decenniô non exequerer. Sed nec illos repeto, quos in Ecclesiæ Doctoribus antè posueram. Memor sum brevitatis meæ. Petat ista qui volet, non solum ex abundantia veterum historia, sed multò etiam magis ex gravissimis auctoribus: qui penè singuli Divos singulos memoriæ reliquerunt. Renunciet mihi de Christianis illis antiquissimis, & beatissimis, quid autemet? utrius doctrinæ fuerint, Ca-
tho-

tholicæ, an Lutheranæ? Testor DEI
solium, & illud tribunal, ad quod
stabo rationem rationum harum, &
dicti, facti redditurus; aut nullum
coelum esse, aut nostrorum esse:
illud execramur, hoc ergo defigimus.

Nunc è contrario, si libet inspi-
ciamus in tartara. Cremantur in-
cendio sempiterno: qui? Judæi:
quam Ecclesiam averfati? Nostram:
qui? Ethnici: quam Ecclesiam cru-
delissimè persequuti? Nostram: qui?
Turcæ: quæ templa demoliti? No-
stra: qui? Hæretici: cujus Ecclesiæ
perduelles? Nostræ. Quæ enim
Ecclesia præter nostram, (*Matth.*
16.) omnibus Inferorum portis se
opposuit.

Cùm pulsis Hebræis, Christiani
succrescerent Hierosolymis; DEUM
immortalem, qui concursus homi-
num ad loca Sacra fuit? quæ urbis
Religio? quæ sepulchri, quæ præ-
sepitii, quæ crucis, quæ monumen-
torum omnium, quibus velut exu-
viis

viis mariti, Ecclesia sponsa delectatur? Hinc manavit in nos Judæorum odium, ferum, & implacabile. Queruntur etiam nunc, majores nostros majoribus suis exitio fuisse. A Simone Mago, & Lutheranis nullum ictum acceperunt.

In Ethnicis violentissimi fuere, qui toto Imperio, trecentis annis, per intervalla temporum, ærumnossima Christianis supplicia machinati sunt. Quibus? Patribus, & filiis nostræ fidei. Cognoscite vocem Tyranni, qui Divum Laurentium torruit in craticula.

Hunc esse vestris Orgiis

Moremque, & artem proditum est:

Hanc disciplinam fœderis,

Libent ut auro Antistites.

Argenteis scyphis ferunt,

Fumare sacrum sanguinem:

Auróque nocturnis sacris,

Astare fixos cereos.

Tunc cura summa est fratribus

(Ut

(Ut sermo testatur loquax)

Offerre, fundis venditis,
Sestertiorum millia.

Addicta avorum prædia

Fœdis sub autionibus

Successor exhæres gemit,

Sanctis egens parentibus.

Hæc occuluntur abditis

Ecclesiarum in angulis:

Et summa pietas creditur,

Nudare dulces liberos.

Deprome thesauros, malis

Suadendo quos præstigiis

Exaggeratos obtines,

Nigrante quos claudis specu.

Hoc poscit usus publicus,

Hoc fiscus, hoc ærarium,

Ut dedita stipendiis

Ducem juvet pecunia.

Sic dogma vestrum est, audio;

Suum quibusque reddito:

En Cæsar agnoscit suum

Numisma, nummis inditum.

Quod Cæsaris scis, Cæsari

Da: nempe justum postulo.

Ni fallor, haud ullam tuus
Signat DEUS pecuniam.

Nec cum veniret, aureos
Secum Philippos detulit:
Præcepta sed verbis dedit
Inanis à marsupio.

Implete dictorum fidem,
Quæ vos per orbem venditis:
Nummos libenter reddite;
Estote verbis divites.

Quis videtur? In quos furit? Cuius Ecclesiæ sacra, lychnos, ritus, ornamenta convellit? Cui patellas aureas, & argenteos calices, & sumptuosa donaria, & opulentam gazam invidet? profectò Lutherizat. Quod enim aliud velum suo latrocinio nostri *Nemrodes obtenderunt*; cum depecularentur Ecclesias, & Christi patrimonium dissiparent? Contrà verò magnus ille Constantinus, *Χριστομασίγων* terror, quam Ecclesiam tranquillavit? Illam, cui
Pon-

Pontifex A) Sylvester præfuit ;
quem in Soracte latitantem accersit,
ut ejus operâ, nostro Baptismate tin-
geretur. Quibus auspiciis victor ?
signô Crucis. Qua Matre gloriosus ?
Helenâ Quibus se Patribus adjunxit ?
Nicenis. Cujusmodi ? ut Sylvestro,
ut Marco , ut Julio , ut Athanasio ,
ut Nicolao. Cujus se precibus com-
mendavit ? B) Antonii. Quam sel-
lam postulavit in Synodo ? ultimam.
O quantò regaliior hac sede , quàm
qui Regis titulum non debitum am-
biêrunt ! Singula narrare longum est ;
sed ex his duobus , altero nobis in-
festissimo , altero nobis amicissimo ,
licebit singula conicere , quæ sunt

F 2

ho-

- A) Dam. in Syl. Zonaras. Cedr. Euf. lib.
2. de vita cont. c. 7. 8. 9. Sozom. lib. 1. c. 9.
B) Athan. in vita S. Anton. Theodo. libr. 1.
hist. cap. 7. Zonaras. Vide Volat. Jovium.
Æmil. l. 8. Blond. lib. 9. d. 1. Hæretici. Clem.
lib. 1. recog. Iren. lib. 1. c. 2. Cypr. Ep. ad
Jubatham, & libr. 4. ep. 2. Theod. de fab.
Hæret. Aug. hæ. 46. 53. 54. Epiph. hæ. 76.
Socrat. lib. 2. cap. 28. Hier. in Jov. & Vigil.
Aug. hæ. 82.

horum simillima. Etenim, ut nostrorum illa fuit Epitasis turbulenta; sic nostrorum hæc evasit divina catastrophe.

Turcica videamus. Mahometes, & Sergius Monachus apostata, in profundo barathro jacent ululantes, & suis, & posterorum sceleribus onusti. Hæc portentosa, & efferrata bellua, Saraceni, Turcæ, nisi à nostris ordinibus militiæ Sacræ, nisi à nostris Principibus, & populis accisa fuisset, ac repressa; per Lutherum quidem, cui gratias hoc nomine Solymannus Turcus literis egisse dicitur, & per Lutheranos Regulos (quibus Turcorum progressio lætabilis existimatur) hæc inquam Eryn timerosa, & exitiosa mortalibus, totam jam depopularetur, & vastaret Europam: neque indigentius altaria, & signa crucis, quàm ipse Calvinus everteret. Ergo nostri hostes illi sunt proprii, utpote nostrorum industriâ, à Christianorum jugulis repulsi.

De-

Despectemus in Hæreticos, fæces & folles, & alimenta gehennæ. Primus occurrit Simon Magus. Quid ille? *Eripiebat homini liberam voluntatem: solam fidem percrepabat.* Mox Novatianus. Quis? Antipapa Cornelio Pontifici Romano: *Hostis Sacramentorum Pœnitentiæ, & Chrismatis.* Deinde Manes Persa. Hic docebat, *Baptismum salutem non conferre.* Post Aërius Arianus. *Preces damnabat pro mortuis, confundebat Episcopis Sacerdotes.* Hinc Aëtius, *solam, & ipse fidem personabat:* cognominatus *Atheos*, non minus quàm Lucianus. Sequitur Vigilantius, qui *Divos orari non ferebat:* ac Jovinianus, qui *virginitatem, & nuptias æquiparabat.* Denique colluvies universa: Macedonius, Pelagius, Nestorius, Eutyches, Monothelitæ, Iconomachi, cæteri; quibus Lutherum, & Calvinum posteritas aggregabit. Quid isti? Omnes mali corvi, eodem ovo geniti, ab Ecclesiæ nostræ præsulibus desciverunt; ab illis evicti, & exinaniti sunt.

Deferamus Avernum, reddamur terris. Quocunque me oculis, & cogitatione convertero, sive Patriarchas intueor, & Sedes Apostolicas, sive Antistites cæterarum gentium, sive laudatos Principes, Reges, Cæsares, sive Christianorum cujusque Nationis initia, sive ullum judicium vetustatis, aut lumen rationis, aut honestatis decus: nostræ fidei serviunt, & suffragantur omnia. A) Testis Romana successio, *in qua semper Ecclesia* (ut cū B) Augustino loquar) *Apostolicæ Cathedræ viguit Principatus*. Testes illæ reliquæ Sedes Apostolicæ, in quas hoc nomen insigniter convenit; quòd ab ipsis Apostolis, horumque auditoribus exædificatæ fuerint.

Testes ubivis gentium c) pastores, loco diffiti, Religione nostra concordēs. Ignatius, & Chrysostomus Antiochiæ: Petrus, Alexander, Athanasius,

A) Sedes Apostolica. B) Epist. 162. Vide Ter. de præscr. Aug. lib. 2. de Doctr. Christ. c. 8.
c) Hier. in Cat. script. Eccl. & alii.

sius, Theophilus Alexandria: Macarius, & Cyrillus Hierosolymis: Proclus Constantinopoli: Gregorius, & Basilus in Cappadocia: Thaumaturgus in Ponto: Smyrnæ Polycarpus: Justinus Athenis: Dionysius Corinthi: Gregorius Nissæ: Methodius Tyri: Ephreemus in Syria: Cyprianus, Optatus, Augustinus in Africa: Epiphanius in Cypro: Andreas Cretæ: Ambrosius, Paulinus, Gaudentius, Prosper, Faustus, Vigilus in Italia: Irenæus, Martinus, Hilarius, Eucherius, Gregorius, Salvianus in Gallia: Vincentius, Orosius, Hildefonfus, Leander, Isidorus in Hispania: In Britania Fugatius, Damianus, Justus, Mellitus, Beda. Denique, ne ambiciosus videar in nominibus: quæcunque vel opera, vel fragmenta supersunt eorum, qui disjunctissimis terris Evangelium severunt; omnia nobis unam fidem exhibent, quam hodie Catholici profitemur. Christe, quid causæ tibi afferam, quò minus

me de tuis extermines; si tot luminibus Ecclesiæ, tenebricosos homulos paucos, indoctos, dissectos, improbos antetulero?

Testes item Principes, Reges, Cæsares, horúmque Respubl. quorum & ipsorum pietas, & ditionum populi, & pacis, bellique disciplina, se penitus in hac nostra doctrina Catholica fundaverunt. Hic ego quos ab Oriente Theodosios, quos ab Occidente Carolos, quos Edovardos ex Anglia, Ludovicos è Gallia, Hermingildos ex Hispania, Henricos è Saxonia, Wenceslaos è Bohemia, Leopoldos ex Austria, Stephanos ex Hungaria, Josaphatos ex India, quos orbe toto Dynastas, atque Toparchas possim arcessere; qui exemplò, qui armis, qui legibus, qui sollicitudine, qui sumptu, nostram Ecclesiam nutrierunt? Sic enim præcinuit Esaias: *Erunt Reges nutricii tui, & Reginae nutrices tuæ. (Esai. 49.)* Audi Elisabeta Regina potentissima: tibi tantus Pro-

Propheta canit, te tuas partes edocet.
Narro tibi: Calvinum, & hos Principes, unum cœlum capere non potest. His ergo te Principibus adunge, dignam majoribus, dignam ingenio, dignam literis, dignam laudibus, dignam fortuna tua. Solum hoc de te molior ego, & moliar, quicquid me fiet: cui, tanquam hosti capitis tui, toties jam isti patibulum ominantur. Salve bona crux. Veniet Elisabetha, dies ille, ille dies, qui tibi liquidò commonstrabit; utri te dilexerint, Societas Jesu, an Lutheri progenies. Pergo.

Testes jam omnes oræ, plagæque mundi, quibus Evangelica tuba post Christum natum insonuit. Parùmne hoc fuit, Idolis ora claudere, DEI regnum Gentibus importare? Christum Lutherus, Catholici Christum loquimur. Num divisus est Christus? minimè. (*1. Cor. 1.*) Aut nos, aut ille falsum Christum loquimur. Quid ergo? Dicam. Christus ille sit,
&

& illorum sit, quo (*1. Reg. 5.*) Da-
 gon invec̄to cervices fregerit. No-
 ſter Chriſtus operâ noſtrorum uti
 voluit; cùm Joves, Mercurios, Dia-
 nas, Phæbadas, & illam noctem ſæ-
 culorum atram, Erebumque tristem,
 è tot populorum cordibus relegaret.
 Non eſt otium longinqua perquire-
 re. Finitima tantùm, atque domeſti-
 ca ſpeculemur. Hiberni ex Patricio,
 Scoti ex Palladio, Angli ex Auguſti-
 no, Romæ ſacratis, Româ miſſis, Ro-
 mam venerantibus, fidem aut nul-
 lam, aut certè noſtram, id eſt Catho-
 licam infuxerunt. Res aperta. Curro.

Teſtes Academia: teſtes legum
 tabulæ: teſtes vernaculi mores ho-
 minum: teſtes electio Cæſarum, &
 inauguratio: teſtes Regum ritus, &
 inunctio: teſtes equitum ordines,
 ipſæque chlamydes: teſtes fenestræ,
 teſtes nummi: teſtes Urbanæ portæ,
 domûſque civicæ: teſtes avorum
 fructus, & vita: teſtes res omnes,
 & reculæ: nullam in orbe religionem
 niſi

nisi nostram, imis unquam radicibus insedisse. Quæ mihi cum suppete-
rent, & certè sic afficerent meditan-
tem; ut his omnibus nuncium re-
mittere Christianis, & consociari
cum perditissimis quibusque, videre-
tur insolentis insaniæ: non diffiteor,
animatus sum, & incensus ad confi-
ctum; in quo nisi Divi de cœlo de-
turbentur, & superbus Lucifer cœ-
lum recuperet, cadere nunquam po-
tero. Quo mihi sit æquior Charcus,
qui me tam immaniter concerpit;
si hanc animulam peccatricem, quam
tanto Christus emit, viæ tutæ, viæ
certæ, viæ regiæ, malui credere;
quàm Calvinii scopulis, dumetisve
suspendere.

CONCLUSIO.

Habetis à me florentes Academi-
ci, hoc munusculum, contex-
tum operis in itinere subcisivis. A-
nimus fuit, & purgare me vobis de
arrogantia, & satisfacere de fiducia;
&

& interim, dum ab Adversariis, unâ
 mecum ad Scholas invitemini, quæ-
 dam apponere degustanda. Si æ-
 quum, si tutum, si honestum duci-
 tis, haberi Lutherum, aut Calvi-
 num, Canonem Scripturæ, Mentem
 Sancti Spiritûs, Normam Ecclesiæ,
 Conciliorum, Patrûmque Pædago-
 gum, omnium denique testium, &
 sæculorum DEUM; nihil est, quòd
 sperem, vobis Lectoribus, vel Audi-
 toribus: Sin estis ii, quos apud ani-
 mum formavi meum; Philosophi,
 oculati, amatores veri, simplicitatis,
 modestiæ, hostes temeritatis, nuga-
 rum, sophismatum; facilè diem in
 aprico videbitis, qui dieculam angu-
 stâ rimâ dispicitis. Dicam liberè,
 quod meus in vos amor, & vestrum
 periculum, & rei magnitudo postu-
 lat. Non hoc nescit Diabolus, vos
 istam lucem, si quando cœperitis o-
 culos attollere, conspecturos. Cu-
 jus enim stuporis fuerit, antiquitati
 Christianæ Hameros, & Charcos
 an-

anteponere? Sed sunt quædam illecebræ Lutheranae, quibus suum ille regnum amplificat; quibus ille tendiculis hamatus, multos jam vestri ordinis inescavit. Quænam? Aurum, gloria, deliciae, veneres: contemnite. Quid enim aliud ista sunt, nisi terrarum ilia, canorus aër, popina vermium, bella sterquilinia? Spernite. Christus dives est, qui vos alet: Rex est, qui ornabit: lautus est, qui satiabit: speciosus est, qui felicitatum omnium cumulos largietur. Huic vos adscribite militanti; ut cum eo triumphos, verè doctissimi, verèque clarissimi reportetis. Valet. Cosmopoli.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

